

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

**KOIRA-AVUSTEISEN PEDAGOGIIKAN
SUUNNITELMALLISUUS JA TAVOITTEELLISUUS
ERITYISOPETUKSESSA**

Sonja-Riina Anttila &
Anna-Emilia Kanninen
Itä-Suomen yliopisto
Filosofinen tiedekunta
Erytispedagogiikan pro
gradu -tutkielma
Huhtikuu 2022

TIIVISTELMÄ

Itä-Suomen yliopisto, Filosofinen tiedekunta
Kasvatustieteiden ja psykologian osasto
Erityispedagogiikka
Anttila, Sonja-Riina & Kanninen, Anna-Emilia: Koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus erityisopetuksessa
Pro gradu -tutkielma, 63 sivua, 2 liitettä
Tutkielman ohjaaja, professori Jaana Viljaranta
Huhtikuu 2022

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena oli perehtyä siihen, kuinka koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään tukemaan erilaisia oppijoita sekä miten koira-avusteisen opetuksen suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ilmenevät erityisopettajan toiminnassa. Tutkielman teoriaosuus koostuu kolmesta osasta. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan eläinavusteista työskentelyä ja sen myönteisiä vaikutuksia, toisessa osassa tarkastellaan koira-avusteista pedagogiikkaa oppimisen tukena ja kolmannessa osassa perehdytään koira-avusteiseen opetukseen Suomessa.

Tutkielma toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkielmaan osallistui yhdeksän erityisopettajaa, jotka hyödynsivät koira-avusteista pedagogiikka osana opetustaan peruskoulussa. Tutkielman aineisto kerättiin puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla, ja aineisto on analysoitu aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tutkimuksen tieteenfilosofisena lähtökohtana on fenomenologia.

Aiempia tutkimuksia tästä aiheesta on varsin vähän, mutta tämän tutkielman tulokset ovat linjassa niiden kanssa. Tutkimustulostemme valossa voidaan todeta, että opettajat käyttivät koira-avusteista pedagogiikkaa suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti työssään. Opettajilla oli selkeä näkemys siitä, mitä hyötyjä koira-avusteisella pedagogiikalla saavutetaan ja millaisiin tuen tarpeisiin se vastaa. Kaikki haastateltavat olivat perehtyneet koira-avusteisuutta koskeviin ohjeistuksiin ja kouluttautuneet koira-avusteisen opetuksen hyödyntämiseen ennen toiminnan säännöllistä aloittamista. Opettajat käyttivät koira-avusteista pedagogiikka joustavasti omassa työssään, ja muokkasivat koira-avusteisen opetuksen käyttöä oppilaiden tarpeiden mukaan.

Avainsanat:

eläinavusteisuus, koira-avusteisuus, eläinavusteinen pedagogiikka, koira-avusteinen pedagogiikka, koira-avusteinen opetus, erityisopetus

ABSTRACT

University of Eastern Finland, Philosophical Faculty

School of Educational Sciences and Psychology

Special Pedagogy

Anttila, Sonja-Riina & Kanninen, Anna-Emilia: Planning and Goal Orientation of Dog-Assisted Pedagogy in Special Education

Master's thesis, 63 pages, 2 appendixes

Supervisor: Professor, Jaana Viljaranta

April 2022

The purpose of the Master's thesis was to study how dog-assisted pedagogy aims to support different learners and how the planning and goal orientation of dog-assisted teaching is manifested in the activities of a special education teacher. The theoretical part of the thesis consists of three parts. The first part examines animal-assisted interventions and its positive effects, the second part analyzes dog-assisted pedagogy as a support for learning, and the third part analyzes dog-assisted teaching in Finland.

This thesis was carried out as a qualitative study. The dissertation was attended by nine special education teachers who utilized dog-assisted pedagogy as a part of their teaching in primary school. The data of the thesis was collected through semi-structured thematic interviews, and the material has been analyzed by data-driven content analysis. The philosophical starting point of the research is phenomenology.

There are very few previous studies on this topic, but the results of this dissertation are in line with them. In the light of our research results, it can be stated that teachers used dog-assisted pedagogy systematically and appropriately in their work. Teachers had a clear view of the benefits of dog-assisted pedagogy and what kind of needs it meets with. All interviewees were familiar with the instructions related to dog-assisted teaching, and all the teachers were trained in the use of a dog-assisted pedagogy before starting the activity on a regular basis. The teachers used dog-assisted pedagogy flexibly in their own work and adapted the use of a dog-assisted teaching to the needs of the students.

Keywords:

animal-assisted interventions, dog-assisted interventions, animal-assisted pedagogy, dog-assisted pedagogy, dog-assisted teaching, special education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	1
2 ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY	3
2.1 Eläinavusteisen työskentelyn käsitteitä.....	3
2.2 Eläinavusteisuuden myönteiset vaikutukset	5
3 KOIRA OPPIMISEN TUKENA.....	7
3.1 Koira-avusteinen pedagogiikka ja erilaiset oppijat.....	8
3.2 Koira-avusteisen opetuksen vaikutus motivaatioon ja ilmapiiriin	10
4 KOIRA-AVUSTEINEN OPETUS SUOMESSA	12
4.1 Koira-avusteisuutta koskevat ohjeistukset ja koulutukset	12
4.2 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.....	14
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYKSET.....	18
6 TUTKIMUSMENETELMÄT	20
6.1 Tutkimusote ja tieteenfilosofiset lähtökohdat.....	20
6.2 Tutkimushenkilöt	21
6.3 Haastatteluiden toteuttaminen	23
6.4 Aineiston analysointi.....	25
7 TULOKSET	29
7.1 Koira-avusteinen pedagogiikka tukimuotona.....	31
7.2 Koira pedagogisena työvälineenä.....	38
7.3 Koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus	45
8 POHDINTA	54
8.1 Johtopäätökset	54
8.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	57
8.3 Tutkimukseen liittyvät eettiset lähtökohdat	59
8.4 Jatkotutkimusideat	61
LÄHDELUETTELO.....	64
LIITTEET.....	71
LIITE 1. Haastattelurunko	71
LIITE 2. Haastattelukysymykset.....	73

1 JOHDANTO

Koira-avusteisuuden hyödyntäminen opetuksessa on yleistynyt ja nostanut suosiotaan Suomessa lähivuosina, minkä vuoksi aihe on hyvinkin ajankohtainen. Kotimaiset tutkimukset aiheesta ovat kuitenkin vielä hyvin vähäisiä ja rajoittuvat lähinnä kandidaatin tutkielmiin ja pro gradu -tutkielmiin. Kansainvälisellä tutkimuskentällä tulokset koira-avusteisesta pedagogiikasta ovat kuitenkin olleet lupaavia. Koira-avusteisen pedagogiikan on havaittu edistävän muun muassa oppilaiden vuorovaikutustaitoja (O’Haire, McKenzie, Beck & Slaughter 2013; Kotrschal & Ortbauer 2003), tarkkaavaisuutta (Gee, Crist & Carr 2010; Beetz, Uvnäs-Moberg, Julius & Kotrschal 2012) sekä motivaatiota (Becker, Rogers & Burrows 2017; Wohlfarth, Mutschler, Beetz, Kreuser, & Korsten-Reck 2013). Suomessa aihetta käsittelevissä opinnäytetöissä on tutkittu lähinnä koira-avusteisuuden hyötyjä ja haasteita sekä yleisemmällä tasolla näkemyksiä ja kokemuksia aiheesta. Lisäksi muutamia pro graduja on tehty koulukoiran vaikutuksesta oppilaiden vuorovaikutukseen ja sosioemotionaalisten taitojen kehittymiseen.

Toteutimme kandidaatin tutkielmamme vuonna 2020 koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämisestä erityisopetuksessa, ja halusimme jatkaa tämän mielenkiintoisen aiheen parissa myös pro gradu -tutkielmassamme. Kiinnostuimme aiheesta, sillä omana peruskouluajanamme koira-avusteista opetusta ilmiönä ei oikeastaan vielä tunnettu Suomessa. Olemme kuitenkin päässeet tutustumaan koira-avusteiseen opetukseen yliopisto-opintojemme aikana esimerkiksi harjoittelun kautta, ja toisella meistä on myös kokemusta Suomen Karva-Kaverit ry:n toiminnasta. Suomen Karva-Kaverit on vuonna 2011 perustettu yhdistys, jonka tavoitteena on eläinavusteisen työskentelyn toteuttaminen ja edistäminen (Haapasaari & Ikäheimo 2013). Eläinavusteisen työskentelyn avulla pyritään tuomaan iloa sekä tukemaan ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia (Haapasaari & Ikäheimo 2013). Koska olemme molemmat kiinnostuneita mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään koira-avusteisuutta osana omaa opetusta, antaa tutkielmamme myös meille itsellemme suuntaviivoja ja työkaluja tulevaa työelämää varten.

Kansainvälisten tutkimusten valossa perusteet koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämiselle kyllä löytyvät, mutta työskentelystä saatavien hyötyjen voidaan ajatella olevan riippuvaisia toiminnan suunnitelmallisuudesta ja tavoitteellisuudesta. Kandidaatin tutkielmamme jälkeen on julkaistu lisäohjeistuksia ja -koulutuksia koskien koira-avusteista pedagogiikkaa, mikä viittaa tavoitteellisempaan ja suunnitelmallisempaan toimintaan. Muun muassa Opetushallitus on julkaissut syksyllä 2020 ohjeistuksen koira-avusteista toimintaa toteuttaville oppilaitoksille. Olemme kiinnostuneita siitä, miten nämä konkreettisesti näkyvät ja toteutuvat koulu yhteisöissä.

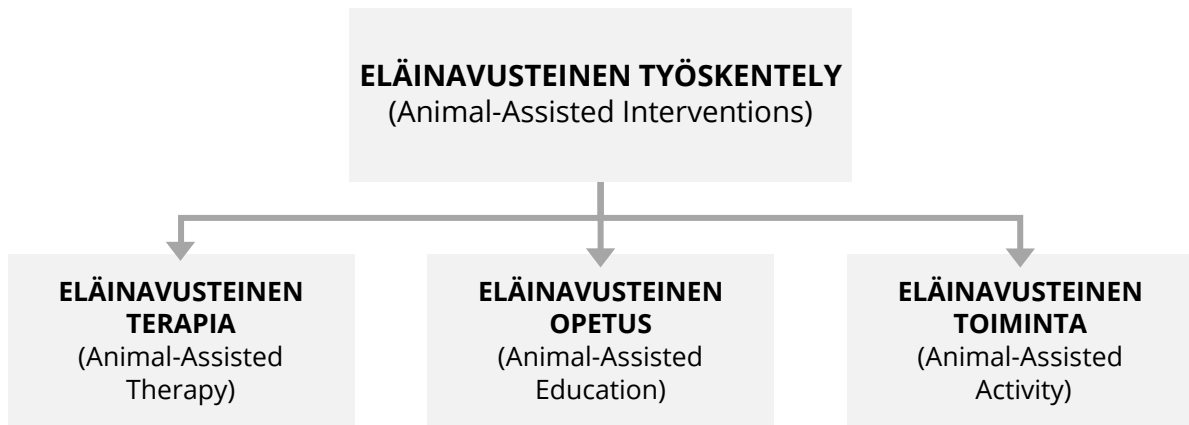
Opetushallituksen (2020) ohjeistuksessa todetaan, että koira-avusteiselle opetukselle tulee olla pedagogiset tai hyvinvointiin liittyvät perusteet. Lisäksi toiminnan tulee olla tavoitteellista ja sen avulla on pyrittävä parantamaan oppilaiden oppimistuloksia sekä tukemaan heidän sosiaalisia ja kognitiivisia taitojaan (Suomen Terapiakoirakoulu 2018). Vaikka ohjeistuksia ja lisäkoulutuksia on aiheesta tarjolla, koira-avusteiden pedagogiikan tavoitteellisuudesta ja suunnitelmallisuudesta ei ole lähes lainkaan kotimaista tutkimusta. Mielestämme aihetta on ehdottomasti tutkittava lisää, sillä koira toimii koulussa nimenomaan pedagogisena työkaluna, joten perusteluita toiminnalle on löydettävä. Jotta oppilaat hyötyisivät koiran läsnäolosta, on koira-avusteisuuden oltava suunnitelmallista ja tavoitteellista. Aiheesta kaivataan lisää laadukasta tutkimustietoa erityisesti tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden kohdalla.

2 ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY

Viime vuosikymmenten aikana on yleistynyt käsitys siitä, kuinka lemmikkieläimellä voi olla useita myönteisiä vaikutuksia ihmisiin. Tämän vuoksi eläimiä, erityisesti koiria, on alettu käyttää enemmän apuna erilaisissa tehtävissä, kuten esimerkiksi kouluissa koulukoirina ja erilaisissa terapioissa terapia- ja kuntoutuskoirina. (Beetz ym. 2012.) Eläinavusteiset menetelmät perustuvat ajatukseen ihmisen ja eläimen välisestä siteestä, ja lajien välisestä vuorovaikutuksesta (Mäkelä 2021). Eläinavusteisella työskentelyllä pyritään parantamaan ihmisten hyvinvointia. Eläinavusteisia menetelmiä voidaan hyödyntää monilla eri aloilla, kuten esimerkiksi terveydenhuollon puolella sekä opetus- ja kasvatusalalla. Eläinavusteinen toiminta on hyvin moniulotteista, ja eläinavusteisesta toiminnasta käytetään eri termejä riippuen siitä, millä alalla työskennellään ja mihin toiminnalla pyritään.

2.1 Eläinavusteisen työskentelyn käsitteitä

Eläinavusteinen työskentely (Animal-Assisted Interventions, AAI) voidaan ajatella yläkäsitteenä, jonka alle on koottu erilaiset määritelmät ja tulkinnat eläinavusteisen työskentelyn muodoista (ks. kuvio 1). Eläinavusteisen työskentelyn alle jakautuvat kolme eläinavusteisen työskentelyn eri muotoa, jotka ovat eläinavusteinen terapia (Animal-Assisted Therapy, AAT), eläinavusteinen opetus (Animal-Assisted Education, AAE), sekä eläinavusteinen toiminta (Animal-Assisted Activity, AAA). (O’Haire 2013; Beetz ym. 2012.) Eläinavusteisen työskentelyn rinnalla voidaan käyttää myös yksinkertaisempaa termiä eläinavusteisuus. Molemmat termit ovat toimivia kattokäsitteitä kuvaamaan kaikenlaista eläimen kanssa toteutettavaa työskentelyä ja toimintaa. (Ikäheimo 2020.)

Kuvio 1. Eläinavusteisen työskentelyn käsitteet

Eläinavusteisella terapialla viitataan terapiaan tai kuntoutukseen, jossa eläin kuuluu osaksi kuntoutusprosessia, ja sen tarkoituksena on edistää ihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Eläinavusteinen terapia on ennalta suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa. Tavoitteellisuuden lisäksi eläinavusteista terapiaa ja sen tuloksia seurataan tarkasti dokumentoimalla ja arvioimalla, jotta kuntoutumisprosessin edistyminen olisi jatkuvaa. Eläinavusteista terapiaa voivat toteuttaa vain koulutetut ammattilaiset, ja sitä voidaan toteuttaa esimerkiksi yksilö- tai ryhmäterapiana. (Friesen 2009.)

Eläinavusteinen opetus tai eläinavusteinen pedagogiikka (Animal-Assisted Pedagogy, AAP) on puolestaan erityisesti koulukontekstiin ja luokkahuoneisiin sijoittuvaa tavoitteellista toimintaa, jossa eläin toimii opetuksen tukena, ja jonka tavoitteena on vaikuttaa oppilaiden akateemisten tavoitteiden lisäksi sosiaalisiin taitoihin sekä kognitiiviseen toimintaan. Eläinavusteista koulutusta tarjoavat aiheeseen perehtyneet opettajat niin yleisopetuksessa kuin erityisopetuksessakin. (Gee, Fine & Schuck 2015).

Eläinavusteinen toiminta eroaa eläinavusteisesta terapiasta ja koulutuksesta siten, että se on yleensä spontaanisti tapahtuvaa toimintaa, jolla ei ole varsinaisia tavoitteita. Eläinavusteinen toiminta terminä liitetään usein vapaaehtoistoimintaan, jota voidaan

harjoittaa esimerkiksi päiväkodeissa ja vanhusten hoitokodeissa. (Kruger & Serpell 2006.) Ikäheimo (2020) korostaa eläinavusteisen kentän koostuvan kahdesta hyvin erillisestä kokonaisuudesta, jotka ovat eläinavusteinen vapaaehtoistoiminta ja eläinavusteinen ammattilaistyö.

Suomessa aiheeseen liittyvä termistö on vielä vakiintumatonta, minkä vuoksi termejä saatetaan käyttää hajanaisesti. Olemme päättäneet käyttää omassa tutkielmassamme rajatumpaa termistöä, koska tutkimme erityisesti koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta. Tästä johtuen käytämme eläinavusteisuuden rinnalla termejä koira-avusteinen pedagogiikka ja yksinkertaisempaa termiä koira-avusteisuus. Kuten yllä kuvattiin, yleisesti koira-avusteisuudella viitataan kaikkeen toimintaan ja työskentelyyn, jota toteutetaan koiran kanssa. Meidän tutkielmassamme termi koira-avusteisuus viittaa kuitenkin koulukontekstissa tapahtuvaan työskentelyyn. Koira-avusteisen pedagogiikan ja koira-avusteisuuden voidaan katsoa sisältävän kaikki samat määritelmät ja tulkinnat, kuin eläinavusteisen pedagogiikan, mutta tämä termi täsmentää työskentelyssä hyödynnettävän eläimen olevan juuri koira.

2.2 Eläinavusteisuuden myönteiset vaikutukset

Eläinavusteinen terapia on saanut alkunsa 1960- luvun loppupuolella, jolloin lasten psykologina toiminut Boris Levinson alkoi hyödyntämään koira-avusteisuutta työssään. Levinson havaitsi koiran läsnäolon vaikuttavan terapian ilmapiiriin rentouteen. Levinsonin tekemä työ on luonut pohjan nykyäsittelemme eläinavusteisesta terapiasta ja häntä nimitetäänkin useissa alan tutkimuksissa ja kirjallisuudessa uranuurtajaksi. Eläinavusteinen työskentely ja sen tutkimus ovat viime vuosikymmeninä laajentuneet myös muihin konteksteihin, kuten kasvatuksen ja koulutuksen piiriin. Varsinkin eläinavusteisuuden hyödyntäminen osana lasten koulutusta ja kuntoutusta ovat kasvattaneet suosiotaan. (Fine, Tedeschi & Elvove 2015; Friesen 2009.) Ensimmäisten joukossa aiheeseen olivat perehtymässä myös Samuel Corson ja Elizabeth O'Leary

Corson, joiden 1970-luvulla tekemät empiiriset tutkimukset keskittyivät koira-avusteisiin interventioihin. Tutkimustensa perusteella Corsonit havaitsivat koiran ja asiakkaan välisen vuorovaikutuksen helpottavan asiakkaita heidän kommunikoinnissaan. Tämänkaltaiset tutkimustulokset vahvistivat käsitystä siitä, että ihmisen ja eläimen välistä vuorovaikutussuhdetta voidaan hyödyntää myös terapiakontekstissa. (Fine ym. 2015.)

Eläinavusteisen työskentelyn on todettu vaikuttavan positiivisesti ihmisten elämänlaatuun ja jo pelkästään eläimen, kuten koiran, läsnäolo saa aikaan sekä fysiologisia että psykososiaalisia hyötyjä (Fine ym. 2015; Beetz 2017). Näitä psykososiaalisia hyötyjä ovat muun muassa yksinäisyyden ja eristyneisyyden väheneminen sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja sosioemotionaalisen toiminnan lisääntyminen (O’Haire 2013). Beetz ja kumppanit (2012) havaitsivat tutkimuksessaan ystävällisen eläimen helpottavan ihmisten välisen vuorovaikutuksen syntymistä, ja pelkkä eläimen läsnäolo lisäsi positiivisen sosiaalisen huomion saamista muilta ihmisiltä. Eläimen läsnäolo saa ihmisen myös toiminaan stressittömämmin ja rauhallisemmin, mikä puolestaan edistää heidän psyykkistä hyvinvointiaan (Kruger & Serpell 2006).

Tutkimuksia eläimen läsnäolon aikaansaamista fysiologisista vaikutuksista, joita ovat muun muassa verenpaineen ja sykkeen aleneminen, on tehty jo 1980-luvulta lähtien (Beetz ym. 2012; Brelsford, Meints, Gee & Pfeffer 2017). Fysiologisiin vaikutuksiin lukeutuu myös runsas oksitosiinin tuotanto, jonka vuorovaikutus koiran ja ihmisen välillä saa aikaan. Handlin (2010) havaitsi tutkimuksessaan sekä koiran että ihmisen oksitosiinin erittymisen lisääntyvän ihmisen ollessa vuorovaikutuksessa eläimen kanssa. Oksitosiini on hormoni, jota vapautuu ihmisellä luonnollisesti muun muassa raskauden ja imetyksen aikana. Oksitosiini vähentää ahdistusta, stressiä ja kipuja sekä rauhoittaa ja rentouttaa ihmistä. (Latvala-Sillman 2018.) Beetz ja kumppanit (2012) havaitsivat tutkimuksessaan eläimen läsnäolon laskevan myös ihmisen stressihormonin, eli kortisolin tasoa. Tutkimuksessaan he havaitsivat kortisolitason laskevan huomattavasti, kun tutkittava vietti aikaa joko oman tai tuntemattoman koiran seurassa. Vastaavasti kirjan lukeminen, tai toisen ihmisen seura eivät vaikuttaneet yhtä tehokkaasti kortisolitason laskemiseen.

3 KOIRA OPPIMISEN TUKENA

Koiran avulla voidaan tukea oppilaiden taitojen kehittymistä. Tutkimusnäyttöä on eläimen vaikutuksesta koehenkilöiden parempaan kognitiiviseen ja motoriseen tehtävästä suoriutumiseen (Gee ym. 2010; Gee, Harris & Johnson 2007). Esikouluikäisten lasten havaittiin suoriutuvan muistitehtävistä vähäisimmillä ohjeistuksilla koiran läsnä ollessa. Tutkimuksessa verrattiin lasten suoriutumista tehtävistä yhdessä oikean koiran kanssa, pehmolelun kanssa ja ihmisen kanssa. Tutkimustulokset antoivat näyttöä siitä, että ohjeistuksia tarvittiin vähiten tilanteissa koiran kanssa. Tähän voi vaikuttaa koiran aikaansaama motivaatio ja lapsen tunne siitä, että koira tarvitsee hänen apuaan tehtävästä suoriutumiseen. Tutkimus haastaa yleisiä käsityksiä siitä, miten koiran läsnäololla ajatellaan olevan negatiivisia vaikutuksia lasten tarkkaavaisuuteen. (Gee ym. 2010.)

Ohjeiden noudattamista koiran läsnä ollessa ovat tutkineet myös Gee, Sherlock, Bennett ja Harris (2009), jotka tutkivat lasten suoriutumista erilaisista motorisista tehtävistä. Gee ja kumppanit havaitsivat tutkimuksessaan lasten suoriutuvan tehtävästä paremmin silloin, kun mallin näytti koira. Seuratessaan koiran antamaa käytösmallia lapset noudattivat ohjeistuksia tarkemmin kuin ihmisen antamasta mallista. Samaa vaikutusta ei kuitenkaan havaittu, jos lasta pyydettiin tekemään tehtävä mallia nopeammin tai samaan aikaan mallin kanssa. (Gee ym. 2009.) Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu koiran vaikuttavan motorisen suorituksen nopeuteen ja tarkkuuteen (Gee ym. 2007). Tutkimuksessa esikoulu ikäiset lapset suorittivat kymmenen erilaista motorista tehtävää koiran kanssa sekä ilman koira. Tulosten mukaan lapset suorittivat useat tehtävät nopeammin koiran kanssa kuin ilman sitä. Selittäviksi tekijöiksi tutkivat pohtivat muun muassa koiran rentouttavaa ja stressiä vähentävää vaikutusta. Suoritusten tarkkuutta mitattaessa tulokset osoittivat koiran vaikuttavan tehtävästä riippuen siihen joko tarkkuutta vähentäen tai lisäten. Osassa tehtävistä suorituksen tarkkuus pysyi samana riippumatta koiran läsnäolosta tai sen puuttumisesta.

Tutkimuksissa on havaittu eläimen läsnäolon rentouttava ja stressiä vähentävä vaikutus (Odendaal 2000). Koiran läsnäolon rentouttava vaikutus on noussut esille myös lukukoiratoimintaa tarkastelevissa tutkimuksissa. Tainio ja Siponmaa havaitsivat tutkimuksessaan, että lukukoiralle lukeminen oli yhteydessä lapsen lukutaitoon. Tainio ja Siponmaa havaitsivat videotallenteita analysoimalla, että lapset nauttivat joka kerta enemmän koiralle lukemisesta, ja että lasten lukustrategiat kehittyivät lukemiskertojen myötä. (Tainio & Siponmaa 2015.) Kansainväliset tutkimustulokset lukukoiratoiminnasta ovat samantapaisia. Sorin, Brooks ja Lloyd (2015) tutkivat koiralle lukemisen vaikutusta oppilaiden lukutaitoon ja tutkimustulosten mukaan oppilaiden lukutaito kehittyi intervention aikana. Kaiken kaikkiaan yhdestätoista osallistujasta huomattavaa kehitystä tapahtui viidellä oppilaalla ja kohtalaista kahdella. Myös Kirnan, Siminerio ja Wong (2016) toteavat tutkimuksessaan koiralle lukemisen vaikuttavan positiivisesti lasten luku- ja kirjoitustaitoon sekä heidän lukumotivaatioonsa. Erot kontrolliryhmän ja koiralle lukevan ryhmän välillä olivat kuitenkin tilastollisesti merkitseviä vain päiväkotikäisillä lapsilla.

3.1 Koira-avusteinen pedagogiikka ja erilaiset oppijat

Koira-avusteisen pedagogiikan merkitystä on tutkittu erilaisten oppijoiden kannalta. Eläinavusteisuudesta hyötyvät sellaiset tukea tarvitsevat lapset, joilla on esimerkiksi psyykkisiä tai sosioemotionaalisia vaikeuksia (Beetz 2017; Kaufmann, Beetz, Kinoshita & Ross 2015). Vaikeudet käyttäytymisen säätelyssä saattavat aiheuttaa haasteita myös tunne-elämän, minäkäsityksen, kaverisuhteiden ja koulumenestyksen osalta. Näiden lisäksi käytöksen haasteisiin liittyy usein myös aggressiivisuutta ja epäluottamusta muita ihmisiä kohtaan. (Kuorelahti & Lappalainen 2017.) Koira-avusteiset interventiot vaikuttavat näihin haasteisiin positiivisesti parantaen oppilaan mielialaa ja luottamussuhteiden muodostumista sekä vähentäen ahdistuneisuutta ja stressiä (Kaufmann ym. 2015).

Kirnan, Shah ja Lauletti (2020) tutkivat koiran läsnäolon vaikutusta neljän oppilaan käyttäytymiseen, joista kolmella oli haasteita sekä lukemisessa että käytöksessä ja yhdellä vain käytöksessä. Opettajien haastatteluiden perusteella kaikki oppilaat hyötyivät koira-avusteisen pedagogiikan käytöstä, mutta oppilaiden yksilölliset seurannat osoittivat merkittävää käyttäytymisen paranemista yhdellä neljästä oppilaasta. Kyseisen oppilaan käytös parani huomattavasti niinä päivinä, jolloin koira oli mukana opetuksessa. (Kirnan ym. 2020.) Samantapaisia tuloksia ovat saaneet Anderson ja Olson (2006), jotka tutkivat koira-avusteisen intervention vaikutusta oppilaisiin, joilla on todettu jokin tunne-elämän häiriö tai käytöshäiriö. Tutkimustulokset osoittivat kaikkien kuuden oppilaan hyötynneen koiran läsnäolosta. Oppilaiden emotionaalinen tasapaino lisääntyi, asenteet koulunkäyntiä kohtaan paranivat ja empatiakyvyt kehittyivät. Oppilaat muodostivat koiraan vahvan tunnesiteen ja koira auttoi oppilaita tunnepurkauksien ennaltaehkäisyssä sekä rauhoittumisessa. (Anderson & Olson 2006.)

Koira-avusteisen pedagogiikan vaikutusta lapsiin, joilla on ADHD-diagnoosi, on tutkittu jonkin verran. Juríčková, Bozděchová, Machová ja Vadroňová (2020) totesivat tutkimuksessaan koira-avusteisuuden parantavan oppilaiden keskittymistä, yhteistyötaitoja sekä kommunikointia opettajan kanssa. Vuoden aikana toteutetun koira-avusteisen pedagogiikan havaittiin myös vähentävän ADHD:n tyypillisiä oireita (Juríčková ym. 2020). Kognitiivisten taitojen lisäksi koira-avusteisen pedagogiikan on tutkittu vaikuttavan myönteisesti oppilaiden kokemaan itsevarmuuteen. Tutkimustulokset ovat tärkeitä, sillä useilla lapsilla ja nuorilla ADHD on yhteydessä nimenomaan heikompaan itseluottamukseen. Schuck, Johnson, Abdullah, Stehli, Fine ja Lakes (2018) havaitsivat tutkimuksessaan, että oppilaiden käsitykset omasta sosiaalisesta kompetensistaan ja akateemisista taidoistaan olivat merkittävästi korkeammalla koira-avusteisen interventiojakson toteutuksen jälkeen kuin ennen sitä.

Myös autismikirjolla olevien oppilaiden on osoitettu hyötynneen eläinavusteisuudesta. Useissa tutkimuksissa eläinavusteisen työskentelyn on todettu kehittävän autismikirjon oppilaiden sosiaalisia taitoja ja vähentävän sosiaalisista tilanteista poisvetäytymistä

(O’Haire, McKenzie, McCune & Slaughter 2014; Stevenson, Jarred, Hinchcliffe & Roberts 2015; Dimolareva & Dunn 2021). Eräässä tapaustutkimuksessa saatujen tulosten mukaan koira-avusteiset tuokiot lisäsivät lapsen positiivista sosiaalista käyttäytymistä. Muutoksia oli havaittavissa muun muassa katsekontaktin laadun paranemisessa, hymyilyn lisääntymisessä sekä verbaalisen ja non-verbaalisen kommunikoinnin kehittymisenä. (Funahashi, Gruebler, Aoki, Kadone & Suzuki 2014.) Kirjassaan Latvala-Sillman (2018) kertoo omista kokemuksistaan ja havainnoistaan koira-avusteisen pedagogiikan käytöstä autismin kirjolla olevien oppilaiden kanssa. Hän kokee koiran vaikuttavan oppilaiden rentouteen, keskittymiskykyyn ja työskentelyyn positiivisesti. Koira siedättää oppilaiden aistijärjestelmää muun muassa hajujen, kosketuksen ja äänien kautta. Lisäksi oppilaat oppivat katsekontaktin sietämistä ja itsehillintää. Koira voi tarjota autismin kirjolla olevalle lapselle hellyyttä, jota hänen on ehkä vaikea vastaanottaa muilta. (Latvala-Sillman 2018.)

3.2 Koira-avusteisen opetuksen vaikutus motivaatioon ja ilmapiiriin

Koira-avusteisen pedagogiikan on havaittu vaikuttavan oppilaiden kouluviihtyvyyteen ja luokan yleiseen ilmapiiriin positiivisesti. O’Haire ja kumppanit (2014) totesivat oppilaiden motivaation ja koulumyönteisyyden olevan korkeampi silloin, kun opetustilanteessa hyödynnettiin eläinavusteisuutta. Yli puolet tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden vanhemmista raportoi huomanneensa lapsensa osoittavan enemmän kiinnostusta koulunkäyntiin 8-viikkoisen intervention aikana, jolloin luokkahuoneessa oli läsnä marsuja (O’Haire ym. 2014). Samaan johtopäätökseen päätyivät Becker, Rogers ja Burrows (2017) tutkimuksessaan, jossa verrattiin kahta ryhmää keskenään sosiaalisten taitojen harjoittelussa. Toinen ryhmä toteutti harjoituksia ilman koiran läsnäoloa ja toinen ryhmä koiran läsnä ollessa. Koira-avusteisen ryhmän osallistujat olivat innokkaampia ja motivoituneempia sosiaalisten taitojensa kehittämiseen kuin kontrolliryhmän jäsenet. He myös tekivät keskustelun aloituksia harjoitusten välissä ja tutkimuksen jälkeen enemmän kuin kontrolliryhmäläiset. Osallistujat aloittivat keskustelun usein itse kysymällä, milloin he pääsevät taas koiraryhmään tai onko koira tulossa vielä takaisin. (Becker ym. 2017.)

Kotrschal ja Ortbauer (2003) havaitsivat tutkimuksessaan koiralla olevan suurta vaikutusta oppilaiden keskinäiseen vuorovaikutukseen. Koiran ollessa luokassa oppilaat kommunikoivat enemmän toistensa ja opettajan kanssa ja erilaiset ryhmätoiminnot lisääntyivät. Vastaavasti yksinolo ja ryhmästä poisvetäytyminen vähenivät. Koiran vaikutusta oppilaiden sosiaalisiin taitoihin ovat tutkineet myös Sorin ja kumppanit (2015), joiden mukaan sosiaalisten taitojen kehittyminen näkyi erityisesti parempana ryhmähenkenä. Kyseisessä tutkimuksessa sekä opettajat että oppilaat itse kokivat luokan vertaissuhteiden parantuneen koiran myötä. Myös Järven (2020) tekemien haastatteluiden mukaan erityisopettajat kokivat luokan riitojen vähenevän ja yhteishengen paranevan niinä päivinä, kun luokassa oli koira. Oppilaat myös keskittyvät ja rauhoittuvat paremmin koiran läsnä ollessa. Samankaltaisia tuloksia havaitsi myös Ahonen (2013), jonka mukaan koira vaikuttaa erityisluokan ilmapiiriin positiivisesti, tuoden oppilaille iloa ja parantaen luokan ryhmähenkeä. Hänen mukaansa koira tukee myös oppilaiden tarkkaavaisuutta sekä motivaatiota.

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n toiminnassa alusta asti mukana ollut erityisluokanopettaja Päivi Latvala-Sillman (2018) erittelee kirjassaan koiran vaikutuksia oppilaan hyvinvointiin. Latvala-Sillman tuo esille niin fyysiseen, psyykkiseen kuin sosiaaliseen hyvinvointiin liittyviä hyötyjä. Koiran läsnäololla voi olla vaikutusta muun muassa harjoittelun pitkäjänteisyyteen, oppilaan itsetunnon kohentumiseen sekä vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. (Latvala-Sillman 2018.) Esittelemiemme tutkimustulosten valossa voidaan todeta, että koira-avusteisella pedagogiikalla voidaan tukea sekä oppilaiden taitojen kehittymistä että heidän koulumyönteisyyttänsä.

4 KOIRA-AVUSTEINEN OPETUS SUOMESSA

Suomessa erityisesti esiin noussut koira-avusteinen työskentelymuoto on lukukoiratoiminta. Lukukoiratoimintaa on harjoitettu Yhdysvalloissa jo 1990-luvulta lähtien (ITA 2022), ja Suomessa ensimmäinen lukukoira aloitti toimintansa vuonna 2011 osana Luetaan koiralle -hanketta (Kittilä, Kiiski-Mäki & Ikäheimo 2013). Lukukoirat työskentelevät suurimmaksi osaksi kirjastoissa (Suomen Kennelliitto 2022), mutta voivat vieraila myös esimerkiksi kouluilla. Lukukoiratoiminnan tarkoituksena on kasvattaa lasten lukuintoa tarjoamalla lapselle myönteisiä kokemuksia lukemisesta.

Suomessa koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntäminen keskittyy lähinnä peruskoulukontekstiin (Ahonen 2013). Koira-avusteista pedagogiikkaa hyödynnetään niin yleisopetuksessa kuin erityisopetuksessa sekä erilaisissa inklusiivisissa oppilasryhmissä. Koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntävät opettajat näkevät koulukoiran uutena tukimuotona, jolla voidaan vaikuttaa esimerkiksi oppilaiden motivaatioon ja keskittymiseen. (Järvi 2020.) Viime vuosien aikana yhä useampi taho on alkanut tarjota aiheeseen liittyviä täydennyskoulutuksia ja maahamme on perustettu yhdistyksiä, jotka tukevat toiminnan kehittymistä (Ahonen 2013).

4.1 Koira-avusteisuutta koskevat ohjeistukset ja koulutukset

Vuonna 2020 opetushallitus on laatinut yhdessä Allergia-, iho- ja astmaliitto ry:n, Suomen Kennelliitto ry:n ja Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n kanssa ohjeistuksen opetustoimen johtajille, opetushenkilöstölle ja rehtorille tilanteisiin, joissa suunnitellaan koira-avusteisen työskentelyn hyödyntämistä oppilaitoksessa. Ohjeistuksen mukaan opetuksen järjestäjä päättää, sopiiko koira-avusteinen työskentely kyseiseen oppilaitokseen, ja mitkä pedagogiset tai hyvinvointiin liittyvät perustelut sen

hyödyntämiselle on olemassa. Ohjeistus myös painottaa oppijoiden oikeutta osallistua opetukseen oppilaitoksen tiloissa, minkä vuoksi allergiat, astma ja muut terveydelliset seikat tulee huomioida ennen koiran tuomista koulun tiloihin. Myös oppilaiden kulttuuriset seikat ja vakaumus ja pelkotilat tulee huomioida, ja ennen koira-avusteisen toiminnan aloittamista asiasta on tiedotettava koko oppilaitoksen henkilökunnalle, oppilaille ja huoltajille. (Opetushallitus 2020.)

Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan koira-avusteisessa työskentelyssä hyödynnettävälle koiralle ei ole muita vaatimuksia, kuin että luokassa työskentelevän koiran tulee olla perusterve ja soveltuvuustestattu koira-avusteiseen työskentelyyn (Opetushallitus 2020). Suomessa toimii useita eri yhdistyksiä, jotka tarjoavat koulutusta koira-avusteisuuteen. Tällaisia yhdistyksiä ovat esimerkiksi Suomen Kennelliiton kaverikoira -yhdistys, Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry ja Suomen Karva-Kaverit ry. Suomen Kennelliiton kaverikoirat -yhdistyksen ja Suomen Karva-Kaverit ry:n toiminta määritellään eläinavusteiseksi toiminnaksi, sillä kyseisten yhtiöiden toiminta perustuu enimmäkseen vapaaehtoiisiin vierailuihin erilaisissa tapahtumissa ja laitoksissa. Suomen Kennelliiton kaverikoira -yhdistyksen ja Suomen Karva-Kaverit ry:n soveltuvuuskokeet sopivat siis enimmäkseen sellaiseen koira-avusteiseen työskentelyyn, jossa koira vierailee vain satunnaisesti kouluilla, laitoksissa tai tapahtumissa. (Suomen Kennelliitto 2022; Suomen Karva-Kaverit 2020.)

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry tarjoaa puolestaan koulutusta erityisesti sosiaali-, kasvatus- ja kuntoutusalalla työskenteleville ammattilaisille. Yhdistyksen järjestämässä koulutuksessa koirakko, eli koira ja sen ohjaaja yhdessä, voivat suorittaa diplomin suoritusta työnäytöstä. Diplomin saaminen edellyttää, että koira on soveltuvuuskokeen lisäksi luonnetestattu, ja suorittanut näyttökokeen. Koulutuksen ja soveltuvuuskokeiden lisäksi Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry pyrkii lisäämään tietoisuutta koira-avusteisesta työskentelystä, sekä tukemaan ja yhdistämään koira-avusteisesta työmuodosta kiinnostuneita ammattilaisia. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2020.)

Myös ammatti- ja ammattikorkeakoulutasolla on tarjolla erilaisia täydennyskoulutuksia koira-avusteiseen työskentelyyn liittyen.

4.2 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetuksen opetussuunnitelmaan perusteissa (2014) määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Koulunkäyntiin ja oppimiseen järjestetään Suomessa tällä hetkellä tukea kolmella eri tasolla, joita ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Annettavan tuen tehokkuus ja määrä lisääntyvät siirryttäessä tasolta seuraavalle, ja oppilaalle voidaan kerrallaan tarjota tukea vain yhdellä näistä tasoista. Tuen tulee muuttua oppilaan tarpeen mukaan, minkä vuoksi tuen portailta on mahdollista liikkua sekä ylöspäin että alaspäin. Kaikilla tuen portailta tukimuodot ovat saatavilla joko yksittäin tai sopivia tukimuotoja yhdistellen. Opetussuunnitelmassa mainittuja tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopeus, osa-aikainen erityisopetus, erityisopetus sekä erilaiset apuvälineet. (Opetushallitus 2014.) Koira-avusteinen opetus sopii osaksi muiden tukimuotojen rinnalle, tai yksittäisenä tukimuotona toteutettavaksi.

Koira-avusteista pedagogiikkaa voidaan hyödyntää niin yleisessä, tehostetussa kuin erityisessäkin tuessa pedagogisena tukikeinona. Aikaisempien tutkimusten tulokset osoittavat, että koira-avusteisesta opetuksesta hyötyvät erityisesti tukea tarvitsevat oppilaat (Daly & Suggs 2010; Zents, Fisk & Lauback 2017). Zents ja kumppanit haastattelivat 35 oppilasta luokilta 6.–8. ja 11.–12. Haastatteluissa kävi ilmi, että suurin osa oppilaista koki koira-avusteisen pedagogiikan pääosin positiivisena ja heidän omaa oppimistaan myötävaikuttavana asiana. Samassa tutkimuksessa oppilaat myös mainitsivat koiran läsnäolon auttavan heitä rauhoittumaan ja näin myös lievittämään ahdistuneisuutta. (Zents ym. 2017.)

Koira-avusteista pedagogiikkaa tukimuotona käytettäessä opettajan on muistettava, että opettajan työskentelyä ohjaavat Suomessa perusopetuslaki ja opetussuunnitelmat, jotka velvoittavat opettajaa hänen työssään. Perusopetuslaissa todetaan, että opetuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tarjota elämän kannalta välttämättömiä tietoja ja taitoja (628/1998, 3 ja 2 §). Opetussuunnitelman mukaan perusopetuksella on sekä opetus- että kasvatustehtävä, joilla pyritään oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, oppimisen ja kehityksen edistämiseen (Opetushallitus 2014). Näiden ohjaavien asiakirjojen pohjalta opettajan on tehtävä työssään pedagogisia ratkaisuja, jotka tukevat oppilaiden hyvinvointia ja kehitystä. Lisäksi perusopetuslaki (628/1998, 29§) velvoittaa opetuksen järjestäjää varmistamaan oppilaille turvallisen opiskeluympäristön. Opettajan tulee huomioida ja muistaa nämä asiat harkitessaan koira-avusteisen pedagogiikan aloittamista. Työskentelylle tulee löytyä oppilaiden hyvinvoinnin tai kehityksen tukemiseen liittyviä perusteluita eikä työskentely saa vaarantaa turvallista opiskeluympäristöä. Gee ja kumppanit (2015) muistuttavat eläinavusteisen pedagogiikan onnistuneen toteuttamisen vaativan tarkoituksenmukaista ja perusteltua toimintaa. Heidän mukaansa ennen eläinavusteisen pedagogiikan aloittamista opettajan tulisi pohtia ja tehdä näkyväksi ne koulutukselliset tavoitteet, jotka toiminnalla saavutetaan. Opettajan tulisi miettiä myös millaiseen lopputulokseen toiminnalla pyritään ja ne konkreettiset keinot, joilla eläin on tässä hyödyksi.

Kuten edellä olevasta kappaleesta käy ilmi, koiran tuominen luokkaan vaatii jonkinlaista ennakkointia ja suunnittelua, kuten mikä tahansa muu valittu työtapa tai pedagoginen menetelmä. Ennen koira-avusteisen pedagogiikan aloittamista on syytä järjestää tapaaminen asianosaisten kanssa, jolloin päästään esimerkiksi kertomaan lyhyesti työskentelyn tavoitteista ja kartoittamaan mahdollisia allergioita. Luokan kesken on sovittava yhteiset säännöt ja laadittava ohjeistukset koskien niitä tilanteita, jolloin koira työskentelee luokassa. Lisäksi koira-avusteisen toiminnan aloittamisesta on tiedotettava koulun muuta henkilökuntaa sekä oppilaiden huoltajia. (Anderson 2007.) Myös Järvi (2020) painottaa huolellisen valmistelun tärkeyttä koira-avusteisen pedagogiikan aloittamisessa. Koira-avusteiseen työskentelyyn on saatava lupa esimieheltä ja koko

koulun henkilökuntaa tulee tiedottaa aloitettavasta toiminnasta. Opettajan on syytä pohtia etukäteen, mistä koiran kanssa kuljetaan ja mihin koulun tiloihin koiran kanssa voi mennä. (Järvi 2020.) Opetushallituksen ohjeistuksessa (2020) painotetaan, että oppilaan oikeus osallistua opetukseen on aina ensisijaista, mikä tulee huomioida koira-avusteista pedagogiikkaa suunniteltaessa ja toteuttaessa. Koira-avusteisen opetuksen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, ja lapsen omaa halua osallistua koira-avusteiseen opetukseen on kuultava.

Vaikka kansainvälistä tutkimusta eläinavusteisuudesta on saatavilla jo runsaasti, ovat tulokset eläinavusteisen työskentelyn pedagogisista hyödyistä osin ristiriitaisia (Gee ym. 2015). O’Haire (2013) toteaa tutkimuspohjan hajanaisuuden johtuvan korkealaatuisten tutkimusten vähäisyydestä, tutkimuksiin liittyvistä metodologisista haasteista sekä eläinavusteisten tutkimusten rajallisesta toistettavuudesta. Varsinkin erityisopetuksen kontekstissa toteutetut tutkimukset ovat melko vähäisiä, mutta yleisopetuksen piirissä tehtyjen tutkimusten tulokset ja johtopäätökset voidaan kuitenkin liittää myös erityisopetuksen kentälle (Kaufmann ym. 2015). Suomessa korkealaatuiset tutkimukset aiheesta puuttuvat lähes kokonaan. Kotimaiset tutkimukset eläinavusteisuudesta keskittyvät lähinnä sosiaali- ja terveystieteiden opinnäytetöihin sekä opetusalan pro gradu -tutkielmiin. Kohdennetusti juuri koira-avusteista pedagogiikkaa on tutkittu sen tuomien hyötyjen ja haasteiden näkökulmasta opettajien ja oppilaiden kokemusten kautta. Muutamia pro gradu -tutkielmia on tehty myös koiran vaikutuksesta oppilaiden sosioemotionaalisiin taitoihin. Kotimaista populaarista kirjallisuutta eläinavusteisuudesta ovat julkaisseet muun muassa Kaija Ikäheimo sekä Päivi Latvala-Sillman.

Tutkimukset koira-avusteisen opetuksen suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta toteuttamisesta ovat erittäin vähäisiä. Mäkelä (2021) tutki opettajien kokemuksia työn tuunaamisesta koira-avusteisen pedagogiikan avulla, ja hänen artikkelissaan aihetta sivutaan hieman esimerkiksi toiminnan suunnittelun näkökulmasta. Tutkimuksessa keskityttiin kuitenkin työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen näkökulmaan, joten tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus eivät nouse esille tuloksissa. Kuten

perusopetuslaista ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista käy ilmi, tulisi opetuksen aina olla tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa. Koira-avusteisen pedagogiikan kohdalla tämä on jopa vielä tärkeämpää, sillä opetuksessa käytössä oleva väline on elävä olento. Mikäli työskentely ei ole suunnitelmallista ja tavoitteellista, koira-avusteisesta pedagogiikasta ei ole tukea oppilaille eikä toiminnalle löydy perusteluita.

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYKSET

Tutkimustehtävänäimme perehdyimme koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuuteen ja tavoitteellisuuteen. Tutkimustehtävämme kautta tuomme esille niitä toimintamalleja ja työskentelymuotoja, joita erityisopettajat käyttävät koira-avusteisen opetuksen toteuttamisessa. Analysoimme suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden kytkeytymistä näihin toimintatapoihin.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Kuinka koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään tukemaan erilaisia oppijoita?
2. Kuinka koira-avusteisen opetuksen suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ilmenevät erityisopettajien toiminnassa?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksemme kautta pyrimme perehtymään siihen, onko erityisopetuksessa selkeitä työtapoja koira-avusteiselle pedagogiikalle. Pyrimme analysoimaan opettajien näkemyksiä siitä, mitä koira-avusteisella pedagogiikalla tuetaan ja miten. Ensimmäinen tutkimuskysymys on myös välttämätön, jotta pystymme tutkimaan toiminnan suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta. Toisen tutkimuskysymyksemme kautta lähestymme koira-avusteisen opetuksen suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta. Pyrimme haastatteluiden kautta luomaan kattavan kuvauksen siitä, miten toiminnan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus näkyvät osana opetusta.

Opetushallituksen (2020) laatimassa ohjeistuksessa todetaan, että koulutuksen järjestäjällä on päätäntävalta koira-avusteisen pedagogiikan soveltumisesta kyseiseen oppilaitokseen. Tällöin on myös pohdittava toiminnan pedagogisia perusteita. (Opetushallitus 2020.) Suomen Terapiakoiraopetusluonnehtii sivuillaan koira-avusteista opetusta opetussuunnitelman mukaiseksi ja oppilaiden oppimistuloksia kehittäväksi

toiminnaksi. Koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämistä dokumentoidaan ja siitä seuraavaa edistymistä arvioidaan. (Suomen Terapiakoirakoulu 2018.) Tutkimuskysymystemme avulla pyrimme tarkastelemaan, kuinka konkreettisesti nämä ohjeistukset toteutuvat opetuksessa ja mitä keinoja näiden toteutumiseen käytetään.

Tutkielmamme kautta pyrimme tuomaan esille kentällä toimivien opettajien näkemyksiä siitä, kuinka tavoitteellista ja suunnitelmallista koira-avusteisen pedagogiikan tulisi olla. Teemme tutkielmassamme näkyväksi sitä, miten toiminnasta saa tavoitteellisempaa ja suunnitelmallisempaa. Nämä ovat tärkeitä tavoitteita, sillä osalla opettajista on nousnut esiin huolta koira-avusteisen pedagogiikan järjestäytymättömyyteen liittyen. On myös tärkeää huomioida, että kaikki koirat eivät sovellu koulukoiriksi ja työskentelymuodon käyttöönotto vaatii etukäteisvalmisteluita sekä perehtyneisyyttä aiheeseen.

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkielmamme on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla peruskoulussa työskenteleviä erityisopettajia sekä erityisluokanopettajia, jotka hyödyntävät koira-avusteista pedagogiikkaa opettaessaan oppilaita, joilla on tehostetun ja erityisen tuen tarpeita. Haastattelut toteutettiin etänä Teamsin välityksellä vallitsevan koronatilanteen takia sekä haastateltavien alueellisen hajanaisuuden vuoksi.

6.1 Tutkimusote ja tieteenfilosofiset lähtökohdat

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tavoitteena on ymmärtää tarkasteltavaa ilmiötä tutkimushenkilöiden näkökulmasta. Tällöin kiinnostuksen kohteena ovat usein tutkimushenkilöiden kokemukset, ajatukset ja tunteet. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan pyrimme tuottamaan tutkimastamme ilmiöstä rikasta ja yksityiskohtaista tietoa. (Juuti & Puusa 2020.) Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä ei ole tiedon objektiivisuus vaan ennemminkin havaintojen tulkitseminen ja niiden tekeminen ymmärrettäväksi muille asiasta kiinnostuneille. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on siis lisätä tietoisuutta tutkittavasta aiheesta. (Huhtinen & Tuominen 2020.) Tutkielmamme tavoitteena on tuottaa lisää tietoa koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta toteuttamisesta erityisopettajien näkemysten kautta, jolloin lähestymme aihetta laadullisen tutkimuksen näkökulmasta. Laadullinen tutkimusote mahdollistaa aiheen laajan kuvailun ja syvällisemmän käsityksen saamisen ilmiöstä. Tieteenfilosofisena lähtökohtana tutkielmassamme on fenomenologia.

Fenomenologia pyrkii tarkastelemaan henkilöiden yksilöllisiä kokemuksia sekä heidän niille antamiaan merkityksiä. Näihin kokemuksiin päästään sisälle erilaisten haastatteluiden tai havainnoinnin kautta. Fenomenologiassa ihmiset nähdään maailman vaikutuksen kohteena sekä itse vaikuttajina. (Juuti & Puusa 2020; Laine 2018.) Tavoitteena

on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä tutkimushenkilöiden elämismaailmasta käsin (Huhtinen & Tuominen 2020). Toisen henkilön toimintaa voidaan ymmärtää tarkastelemalla toiminnan takana olevia merkityksiä. Yksilön perspektiiviä korostetaan, mutta yksilöt nähdään myös osana yhteisöä, jonka jäsenillä on usein yhteisiä tapoja ja piirteitä. (Laine 2018.) Tutkielmamme kohdejoukkona ovat koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntävät erityisopettajat. Kohdejoukon voidaan nähdä edustavan tiettyä toimintakulttuuria, jonka sisällä on mitä luultavammin sekä yhteisiä että yksilöllisiä toimintatapoja ja näkemyksiä.

Fenomenologiaan läheisesti liittyvä tieteenfilosofinen suuntaus on hermeneutiikka, jolla tarkoitetaan teorioita tulkinnasta ja ymmärtämisestä. Hermeneuttinen ulottuvuus tulee osaksi fenomenologista tutkimusta tulkinnan tarpeen vuoksi. Usein tutkimusaineisto koostuu haastatteluista, jotka puolestaan sisältävät merkityksellisiä ilmauksia. Näitä merkityksiä voidaan lähestyä vain tulkitsemalla ja ymmärtämällä. Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimus ei siis pyri laajaan yleistettävyyteen, vaan ennemminkin tutkittavan joukon merkityksmaailman syvälliseen ymmärtämiseen. (Laine 2018.) Tutkielmassamme pyrimme tuottamaan tietoa koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntävien erityisopettajien toimintakulttuurista. Erityisesti keskitymme kokemuksiin koira-avusteisen pedagogiikan tavoitteellisesta ja suunnitelmallisesta toteuttamisesta.

6.2 Tutkimushenkilöt

Teimme marraskuussa 2021 alustavan kartoituksen tutkielmaan mahdollisesti kiinnostuneista osallistujista. Etsimme sosiaalisen median kautta suoraan henkilöitä, joilla oli koira-avusteiseen pedagogiikkaan keskittyvä tili, ja lähestyimme heitä yksityisviestillä. Lisäksi julkaisimme yleisen viestin Facebookin suljetussa koira-avusteiseen pedagogiikkaan keskittyneessä ryhmässä. Yksityisviestien ja Facebookin ilmoituksen kautta saimme yhteydenotot yhdeksältä opettajalta, jotka olivat halukkaita osallistumaan tutkielmaamme. Joulukuun alussa lähetimme osallistujille tutkimustiedotteen tarvittavine liitteineen ja sovimme haastattelujen ajankohdasta.

Tutkielmamme spesifin kohderyhmän vuoksi emme tutkittavien anonymiteetin suojaamiseksi kuvaa yksittäisten opettajien työnkuvaa, koulutustaustaa, työkokemusta tai muita tunnistettavissa olevia tietoja tarkasti vaan kerromme vaihtelevuudesta haastateltujen ryhmän sisällä. Vaikka koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntäminen on maassamme yleistynyt ja toimintaa harjoitetaan jo usealle eri paikkakunnalla, yksittäisen opettajan tunnistaminen olisi silti mahdollista tarkkojen työtehtävään, paikkakuntaan tai koiraan liittyvien kuvausten avulla.

Jokainen haastattelemistamme opettajista toimi tällä hetkellä joko laaja-alaisen erityisopettajan tai erityisluokanopettajan työtehtävissä. Kaikki osallistujat toimivat työtehtävissä peruskoulussa, osa ylä- ja osa alakoulun puolella. Jokaisella haastateltavalla oli useamman vuoden työkokemus erityisopetuksessa toimimisesta, ja työkokemukset vaihtelivat viiden ja lähemmäs kolmenkymmenen vuoden välillä. Usealla haastateltavalla oli taustallaan myös muita koulutuksia kuten esimerkiksi lastentarhanopettajan tai luokanopettajan koulutus. Kaikki haastateltavat toteuttivat tällä hetkellä koira-avusteista pedagogiikkaa osana opetustyötään. Osa oli hyödyntänyt koira-avusteista opetusta nyt muutaman vuoden ajan, kun taas toisilla työskentelyä oli takana jo noin viisitoista vuotta.

Jokainen haastateltava on suorittanut jonkin eläinavusteiseen pedagogiikkaan liittyvän täydennyskoulutuksen. Monet olivat suorittaneet Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n sekä Jyväskylän ammattiopiston yhteistyössä järjestämän ”Koiravusteinen kasvatus- ja kuntoutustyö” -koulutuksen, joka on laajuudeltaan 10 opintopistettä. Tämän lisäksi haastateltavat mainitsivat myös muita täydennyskoulutuksia, joissa oli hieman vaihtelevuutta laajuuden ja toteutustavan osalta. Jokaisen haastateltavan hyödyntämä koira on soveltuvuuskoe testattu. Suurin osa haastateltavien koirista oli suorittanut juuri Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n järjestämän kokeen, mutta myös muiden järjestöjen soveltuvuuskokeista tuli mainintoja. Moneen soveltuvuuskokeeseen kuului osana suoritusta työnäyttö, joka koirakon on suoritettava tietyn ajan kuluessa

hyväksytystä soveltuvuuskokeesta. Osalla haastateltavista tämäkin oli jo suoritettu, toisilla työnäyttö oli tulossa.

6.3 Haastatteluiden toteuttaminen

Haastattelut toteutimme teemahaastatteluina eli puolistrukturoituina haastatteluina. Tällöin haastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen kautta ja niitä tarkentavien kysymysten avulla (Hirsijärvi & Hurme 2015). Valitsemamme aineistonkeruumenetelmä mahdollistaa laajojen ja kattavien vastausten saamisen tutkimuskysymyksiimme. Koska halusimme perehtyä opettajien kokemuksiin ja ajatuksiin aiheesta, on teemahaastattelu juuri tähän tarkoitukseen sopiva menetelmä. Teemahaastattelussa keskitytään ihmisten tulkintoihin, asioille antamiin merkityksiin ja näiden syntyymiseen vuorovaikutuksessa (Hirsijärvi & Hurme 2015). Lähetimme jokaiselle tutkimushenkilölle haastattelurungon (ks. liite 1) tutustuttavaksi ennen haastattelun toteuttamista. Haastattelurunko koostui neljästä teemasta, joita haastatteluiden aikana käsittelimme. Jokaisen teeman alle oli listattu teemaan sisältyviä aiheita, mutta varsinaisia haastattelukysymyksiä tutkimushenkilöt eivät saaneet tietoonsa ennen haastattelua. Haastattelurunkoon etukäteen tutustuminen antoi tutkimushenkilöille pohjaa teemojen ajattelemiseen ja omien näkemysten ja kokemusten kokoamiseen. Näin ollen heidän oli helpompi keskustella teemoista varsinaisessa haastattelutilanteessa. Yksittäiset kysymykset päätimme jättää haastattelurungosta pois, jotta tutkimushenkilöiden vastaukset eivät tiivistyisi liikaa ja he eivät vastaisi lyhyesti vain juuri näihin tiettyihin kysymyksiin.

Toteutettavan tutkimuksen mukaan teemahaastattelu voi vaihdella hyvinkin strukturoidusti etenevästä lähes avoimen tyyppiseen haastatteluun (Tuomi & Sarajärvi 2018). Päädyimme strukturoidusti etenevään haastattelurunkoon, joka koostuu ennalta määrittelemistämme haastattelukysymyksistä (ks. liite 2). Teimme tämän valinnan saadaksemme opettajilta konkreettisempia ja tarkempia kuvauksia koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuudesta ja tavoitteellisuudesta. Kysymykset eivät

kuitenkaan rajaa vastausta liikaa, vaan antavat haastateltaville tilaa heidän mielipiteidensä esille tuomiseen ja aiheesta kertomiseen omin sanoin.

Teemahaastattelussa pyritään merkityksellisten vastausten löytämiseen tutkimustehtävien mukaisesti. Etukäteen valittujen teemojen taustalla on tutkimuksen viitekehys eli käsiteltävästä aiheesta jo olemassa oleva tieto. Teemoja tarkentavien kysymysten suhde tähän viitekehukseen voi kuitenkin vaihdella tarkasti etukäteen tiedetyistä kysymyksistä kokemuseräisten havaintojen sallimiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tarkkojen, ennalta laadittujen kysymysten kyselyjärjestys ja määrä vaihtelivat haastateltavan mukaan. Osa haastateltavistamme kertoi hyvin laajasti ja omin sanoin teemasta, jolloin vastauksia etukäteen mietittyihin kysymyksiin saattoi jo tulla hyvin kattavasti. Toisten haastateltavien kohdalla esitimme kysymyksiä enemmän saadaksemme tarkemman kuvan aiheesta. Haastattelurunko oli kuitenkin jokaisessa haastattelussa sama ja teemoja käsiteltiin täysin samojen aiheiden kautta, jolloin pelkästään tarkentavien lisäkysymysten määrä vaihteli.

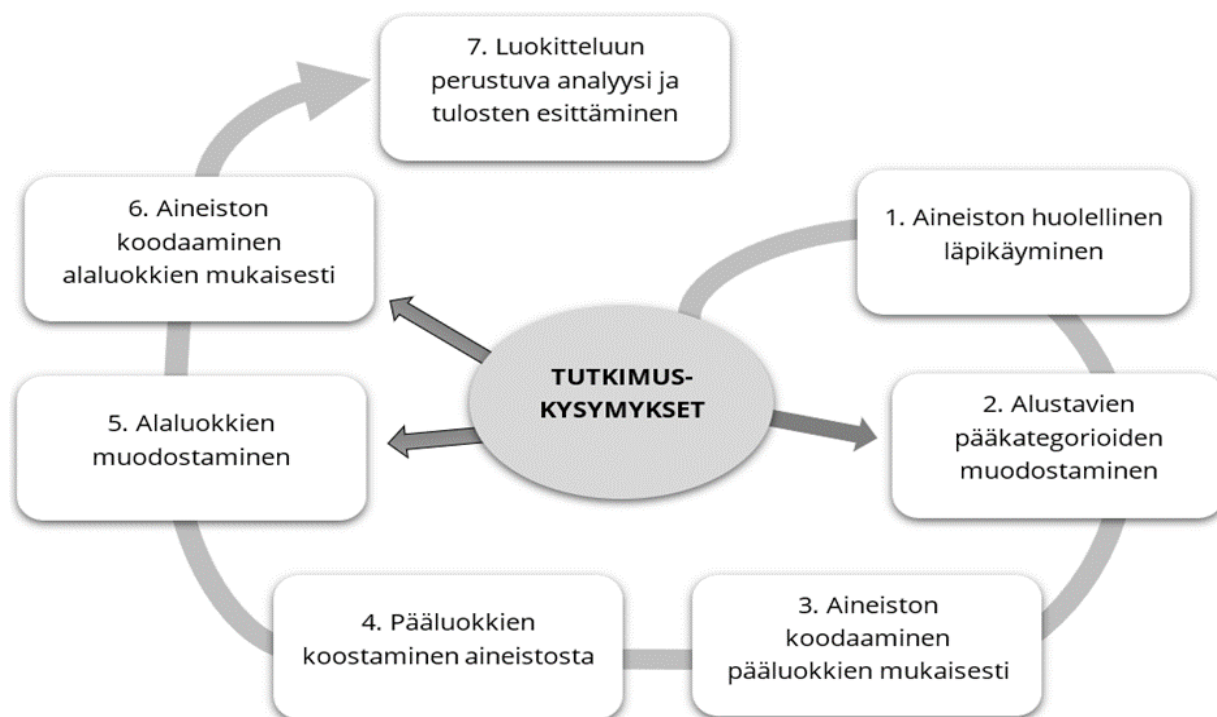
Toteutimme haastattelut tammi- ja helmikuun aikana vuonna 2022. Haastattelut toteutettiin etänä Teamsin välityksellä. Jokainen haastattelu nauhoitettiin ja tallennettiin Teamsin näyttötallennustyökalulla myöhempää litterointia varten. Yksittäisten haastatteluiden kestot vaihtelivat 42 minuutista 75 minuuttiin ja yhteensä kaikki haastattelut kestivät 7 tuntia ja 59 minuuttia. Haastattelut olivat keskiarvoltaan noin 53 minuuttia pitkiä.

Litteroitua aineistoa tuli 169 sivua. Käyttämämme fontti oli Times New Roman, fonttikoko 12 ja riviväli 1,5. Litterointi toteutettiin sanatarkasti eikä litteraateissa ole huomioitu puheen taukoja, äänenpainoa tai -voimakkuutta. Tutkielmamme kannalta kiinnostus on puheen asiasisällössä, ei ilmaisu- ja puhettavassa. Haastatteluista jätettiin litteroimatta kohtia, jotka eivät selvästi liittyneet tutkielmaamme millään tavalla. Tällaisia kohtia olivat esimerkiksi keskustelut lumitöistä ja haastateltavien muista lemmikeistä, jotka eivät työskentele koulukontekstissa.

6.4 Aineiston analysointi

Analysoimme tutkimusaineistomme aineistolähtöisesti laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysin keinoin. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään löytämään uusia tapoja ymmärtää ympäröivää todellisuutta ja kokemuksia (Tienari, Vaara & Meriläinen 2010). Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tehtävänä on saattaa kerätty aineisto johtopäätösten tekoa varten järjestykseen. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkittavasta ilmiöstä pyritään saamaan kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa luomalla tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tekemiseen ei vaadita syvällistä teoreettista tietämystä, minkä vuoksi se sopii analysointimenetelmäksi erityisen hyvin silloin, kun aiempaa tutkimusta tai teoriaa aiheesta ei ole vielä paljoa. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta ei ole tutkittu aiemmin lähes lainkaan, joten laaja teoriapohja aiheesta puuttuu kokonaan. Tämän vuoksi tutkielmamme aiheen kannalta sopivin analyysimenetelmä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi.

Toteutimme analyysin Kuckartzin (2014) temaattisen tekstianalyysin pohjalta. Analysoimme aineistomme mukailleen Kuckartzin (2014) seitsemän vaiheista luokittelua (ks. kuvio 2), missä ensimmäinen vaihe on aineiston huolellinen läpikäyminen. Tähän alustavaan työskentelyyn tekstin kanssa kuuluu aineiston lukeminen osissa ja kokonaan sekä kokonaiskäsityksen luominen aineistosta tutkimuskysymysten valossa. Lukemisen yhteydessä aineistoon tulisi tehdä merkintöjä ja kommentteja tärkeistä kohdista ja termeistä. (Kuckartz 2014.) Luimme litteroidut haastattelut ensin yksittäin ja sitten yhtenä kokonaisuutena. Huolellisen lukemisen jälkeen lähdimme työstämään aineistoa merkitsemällä sieltä kaikki tutkimuskysymystemme kannalta merkitykselliset kohdat. Keskustelimme yhdessä merkityksellisistä kohdista ja niiden suhteesta tutkimuskysymyksiimme.

Kuvio 2. Temaattisen laadullisen tekstianalyysin vaiheet Kuckartzia (2014) mukaillen

Toisessa vaiheessa tutkijat luovat aineistosta nousseiden teemojen ja tutkimuskysymystensä pohjalta alustavat pääkategoriat (Kuckartz 2014), jotka meillä olivat koira tukimuotona, koira työvälteenä ja opettajan tiedot ja taidot. Annoimme pääkategorioille tässä vaiheessa karkeat työnimet, jotka ohjasivat työskentelyämme aineiston parissa. Koodasimme aineistomme näiden teemojen pohjalta ja pohdimme osalle jo alakategorioita. Aineiston runsauden vuoksi tutkijat voivat jo ensimmäisessä koodausvaiheessa järjestää tekstinäytteitä osaksi alakategorioita (Kuckartz 2014). Koodaamisen jälkeen kokosimme kaikki tekstiotteet teemoittain uuteen tiedostoon, jonka jälkeen lähdimme keräämämme datan perusteella luomaan teemoille alakategorioita.

Alakategorioiden muodostamisen jälkeen alkaa toinen koodaamisvaihe, jossa kerätty data koodataan alakategorioiden mukaan (Kuckartz 2014). Kävimme systemaattisesti läpi kaikki aiemmin koodaamamme kohdat ja koodasimme ne uudestaan tarkentaen tiettyyn alakategoriaan. Alakategorioihin koodaamisen aikana jotkut tekstikatkelmat vaihtoivat kokonaan teemaa. Temaattisen tekstianalyysin ei tarvitse edetä kronologisesti, vaan

aiempiin vaiheisiin voi palata ja vaiheiden järjestys voi vaihdella jonkin verran (Kuckartz 2014). Aineistomme analyysivaiheessa palasimme uudestaan teemojen miettimiseen alakategorioiden muotoutuessa. Osa alakategorioista oli muodostunut jo aiemmin teemojen kanssa ja osaa muokkasimme vielä myöhemmin tarkemmiksi. Kuckartzin (2014) mukaan alakategorioita voi yhdistää ja tiivistää vielä analyysiprosessin edetessä. Lopulliset alakategoriat ja teemat muotoituivat meillä tulososiota kirjoitettaessa, jolloin tiivistimme samaa asiaa käsitteleviä kategorioita yhteen. Taulukossa 1 tuomme esille esimerkkejä haastatteluista saadun tutkimusaineiston teemoittelusta.

Taulukko 1. Esimerkki sisällönanalyysin etenemisestä

Alkuperäinen ilmaus aineistosta	Pelkistetty ilmaus	Alakategoria	Pääkategoria
O7: niinku semmoista negatiivista tunnetta niinku miten sen häivyttää tai jopa hävittää kokonaan hirveän nopeasti pelkästään sillä että se (koira) nurkan takaa kurkkaa.	Tunteiden tasaaminen ja tunteiden säätely	Sosioemotionaaliset taidot	Koira-avusteinen pedagogiikka tutkimuotona
O1: mut mun mielestä se tuo siihen luokkaan semmosta niinku iloa ja semmoista positiivista niinku fiilistä jotenkin semmosta hyvää tuulta hyvää mieltä.	Positiivisempi ja iloisempi tunnelma luokassa	Ilmapiiri	
O8: Niin koiran kanssa se on hyvä, että kun semmoista aktiivista tekemistä ja sitten se on vähän semmoista piilo-oppimista siinä , ettei hän välttämättä edes tiennyt aina että ne opiskelee sitä.	Toiminnallisuus koiran kautta	Motivaatio	
O2: se on ihan supertärkeää heille että heihin luotetaan et he pääsee kävelee sen kaa.	Luottamus opettajan puolelta	Onnistumisen kokemukset	

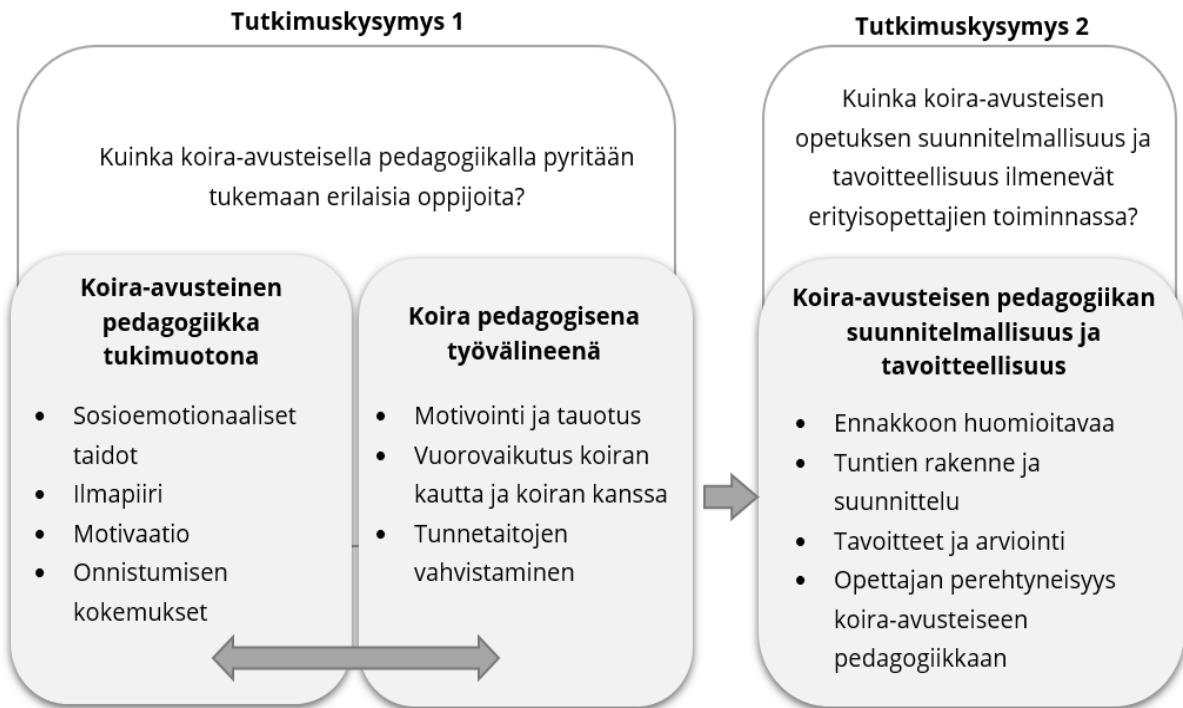
Kuckartz (2014) huomauttaa, että sama tekstiote voi kuulua useampaan kuin yhteen kategoriaan. Analyysimme lopulliset teemat eivät olleet toisiaan poissulkevia, vaan pikemminkin osittain päällekkäisiä, sillä toinen teemamme selittää ensimmäistä teemaamme. Näin ollen toisessa teemassa esiintyy otteita, jotka sisältävät myös ensimmäiseen teemaan luokiteltuja ilmauksia.

7 TULOKSET

Kun analysoimme aineistoa yhtenä tutkimuskysymyksistä riippumattomana kokonaisuutena, päädyimme muodostamaan kolme eri teemaa haastateltavien kokemusten ja vastausten pohjalta. Teemojen muodostaminen tapahtui aineistolähtöisesti haastatteluista nousseiden toistuvien ilmausten pohjalta. Muodostamamme teemat ovat koira-avusteinen pedagogiikka tukimuotona, koira pedagogisena työvälineenä sekä koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus. Vaikka luokittelua ei lähestytty puhtaasti tutkimuskysymysten kautta, vastaavat ensimmäiset kaksi teemaa enemmän ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme, eli kuinka koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään tukemaan erilaisia oppijoita, ja kolmas teema enemmän toiseen tutkimuskysymykseemme, eli kuinka koira-avusteisen opetuksen suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ilmenevät erityisopettajien toiminnassa.

Teemoissamme on osittain päällekkäisyyksiä, sillä ne eivät ole toisiaan poissulkevia. Toinen teema koira pedagogisena työvälineenä tarkentaa ja laajentaa ensimmäistä teemaa koira-avusteinen pedagogiikka tukimuotona. Vaikka olemme luokitelleet suunnitelmallisuuteen ja tavoitteellisuuteen viittaavat tekijät omaksi teemakseen, voidaan myös kahden ensimmäisen teeman ajatella ilmentävän toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Koska opettajat ovat miettineet tarkkaan, mihin koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään vaikuttamaan ja miten, kuvastavat myös muut teemat toiminnan johdonmukaisuutta (ks. kuvio 3).

Kuvio 3. Teemojen suhde toisiinsa ja tutkimuskysymyksiin

Aineiston yleinen tarkastelu ennen syvällisempää tutkimuskysymyksiin keskittymistä osoitti, että opettajat kokivat yleisesti kaikkien oppilaiden hyötyvän koira-avusteisesta opetuksesta. Opettajien mukaan kuitenkin tietyt oppilasryhmät hyötyvät koira-avusteisesta pedagogiikasta selkeästi toisia oppilaita enemmän. Opettajien mukaan erityisesti tukea tarvitsevat oppilaat hyötyvät koira-avusteisesta pedagogiikasta. Haastateltavien vastauksista eniten mainintoja saivat sellaiset oppilaat, joilla oli jonkinlaisia tunne-elämän vaikeuksia tai häiriöitä. Tällaisiksi katsottiin esimerkiksi oppilaat, joilla on vaikeuksia sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä, yksinäisyyttä kokevat oppilaat, sekä oppilaat, joiden mielialat ailahtelevat tai joilla on vaikeuksia omien tunteiden säätelyssä ja ilmaisemisessa. Opettajien mukaan koira-avusteisesta pedagogiikasta hyötyvät myös oppilaat, joilla on ADHD tai Touretten oireyhtymä. Myös hiljaiset ja itseltään liikaa vaativat oppilaat saivat muutamia mainintoja haastatteluissa.

7.1 Koira-avusteinen pedagogiikka tukimuotona

Haastatteluissa tuli selkeästi esille se, mihin koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään vaikuttamaan. Tämän teeman ja sen alakategorioiden kautta kuvaamme tarkemmin sitä, millaisia asioita koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään koulussa tukemaan. Teema vastaa siis ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme, eli kuinka koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään tukemaan erilaisia oppijoita. Alakategorioiksi muodostuivat sosioemotionaaliset taidot, ilmapiiri, motivaatio ja onnistumisen kokemukset.

Haastateltavien kuvaamien työskentelytapojen pohjalta nousi esille, että koira vaikuttaa suoraan oppimiseen ja on toisaalta myös oppimisen väline. Koira vaikuttaa oppilaiden motivaatioon ja oppimisympäristön ilmapiiriin, jolloin oppilaiden on helpompi työskennellä. Oppilaiden on helpompi ottaa opittavaa asiaa vastaan, kun asenne oppimista kohtaan on positiivinen. Oppimisen välineenä koira hyödynnetään erityisesti tunnetaitojen opettamisessa. Koiran avulla vahvistetaan oppilaiden empatiataitoja ja kykyä tunnistaa erilaisia tunteita.

Sosioemotionaaliset taidot

Haastatteluiden perusteella opettajat kokivat, että koira-avusteinen pedagogiikka tukee erityisen hyvin oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja. Oppilaat muodostavat koiraan vahvan tunnesiteen ja eläimestä tulee oppilaille hyvin nopeasti tärkeä. Samankaltaisen tunnesiteen muodostumisesta kertoivat lähes puolet Zentsin ja kumppaneiden (2017) haastattelemissa oppilaista, jotka kertoivat muodostaneensa koiraan tiiviin ystävyysuhteen. Anderson (2007) pitää tätä oppilaan ja koiran välistä tunnesidettä yhtenä merkittävimmistä keinoista oppilaiden tunnetaitojen ja positiivisen käytöksen vahvistamiseen. Haastatteluidemme perusteella tunneside vahvistaa oppilaiden tuntemaa empatiaa koiraan kohtaan ja auttaa heitä esimerkiksi sääntöjen

noudattamisessa. Luokan sääntöjen noudattaminen on tärkeää, jotta oppilaat voivat toimia vuorovaikutuksessa koiran kanssa. Monet opettajat kertoivat, että oppilaat muistivat koiratunteja koskevat säännöt heti alusta asti hyvin. Opettajat kokivat, ettei sääntöjen noudattamisesta tarvinnut muistutella, koska oppilaat halusivat pystyä toimimaan koiran kanssa.

Monet opettajista kertoivat, kuinka oppilaat kyselivät koiran perään niinä päivinä, jolloin koira ei ollut koulussa mukana. Oppilaat huolehtivat koirasta ja puolustavat sitä, mikäli joku luokkakavereista on lähellä toimia väärin koiraa kohtaan. Erään opettajan oppilaat halusivat koiran ehdottomasti todistustenjakoon näkemään, kun he saavat kevätlukukauden todistukset. Useat opettajista mainitsivat koira-avusteisen pedagogiikan tukevan oppilaiden empatiataitojen kehittymistä. Empatiataitojen vahvistamiseen koiran avulla uskoivat myös Dalyn ja Suggsin (2010) tutkimukseen osallistuneet opettajat. Heidän kyselynsä perusteella suurin osa opettajista koki juuri empatiataitojen parantuvan koira-avusteisen opetuksen avulla. Oppilaat, jotka saattavat muuten vaikuttaa melko tunnekylmiltäkin, tuntevat empatiaa koiraa kohtaan, kuten seuraavasta lainauksesta voidaan havaita:

[...] kun hän tuntuu jotenkin muuten sellaiselta ettei hän oikein välitä mitä miltä muista tuntuu, mutta sitten esimerkiksi kun joskus hän sain Teposta sähköiskun, niin hän pelästyi kauheasti ja kysyi että sattuukohan Teppoon nyt kun hän sai tämän sähköiskun. (O9)

Myös siis sellaiset oppilaat, jotka eivät muuten huomioi vertaistensa tunteita tai mielipiteitä, osoittavat empatiaa koiraa kohtaan. Tähän vaikuttaa oppilaiden koiraan luoma tunneside, jonka kautta koirasta tulee oppilaille läheinen ja tärkeä. Eräs opettajista kertoi, kuinka oppilaat huolehtivat tarkasti herkun piilotuksessa siitä, että herkun tulee olla koiran nähtävissä, turvallisessa paikassa ja sopivalla korkeudella koiralle. Andersonin ja Olsonin (2006) tutkimukseen osallistuneista oppilaista kaikki kuusi kokivat empatiaa koiraa kohtaan ja huolehtivat tämän tarpeisiin vastaamisesta.

Lähes kaikki haastateltavista toivat esille koiran vaikutuksen oppilaiden tunnetilojen tasaantumiseen ja rauhoittumiseen. Opettajat kokivat koiran sekä ennaltaehkäisevän vahvoja tunnepurkauksia että nopeuttavan niistä rauhoittumista. Myös Kotrschal ja Ortbauer (2003) havaitsivat tutkimuksessaan koiran läsnäolon vähentävän oppilaiden aggressiivista käyttäytymistä. Heidän tutkimustulostensa mukaan sekä haastava käytös luokassa että oppilaiden negatiivissävytteiset yhteenotot vähenivät koiran läsnä ollessa. Haastattelemamme opettajat kokivat koiran vaikutuksen oppilaiden tasapainoisempaan tunne-elämään tärkeäksi. Koira-avusteisen pedagogiikan kautta oppilaat pystyvät tunnistamaan omia tunteitaan ja käsittelemään niitä. Oppilaat pystyvät avoimemmin tuomaan esille omia huoliaan, kun koira on tilanteessa läsnä. Varsinkin epäonnistumisien käsitteleminen koira hyödyntäen koettiin helpommaksi. Negatiivisten tunteiden koettiin myös häviävän nopeammin koiran avulla:

se hirvittävän montaa niin monen niinku semmoista negatiivista tunnetta niinku miten sen häivyttää tai jopa hävittää kokonaan hirveän nopeasti. (O7)

Opettajat kokivat, että koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntäminen antaa oppilaille mahdollisuuksia lapsenomaiseen innostumiseen ja positiivisten tunteiden kokemiseen. Monet opettajat antoivat esimerkkejä tilanteista, joissa oppilaiden roolit häviävät koiran myötä. Koiran läsnä ollessa oppilaat vapautuvat ja heittäytyvät mukaan paremmin. Tähän voi osaltaan vaikuttaa koiran tuomitsemattomuus, jolloin oppilaat pystyvät olemaan omia itsejään. Zents ja kumppanit (2017) raportoivat tutkimuksessaan haastateltujen oppilaiden kokevan saavansa koiralta ehdotonta rakkautta ja hyväksyntää. Haastattelumme perusteella koiran tuomitsemattomuus ja ehdoton välittäminen on tärkeää oppilaille. Koira hyväksyy jokaisen oppilaan täysin estoitta ja vastaanotto on aina sama oppilaan käytöksestä huolimatta. Tämä antaa oppilaille hyväksytyksi tulemisen kokemuksen, kuten seuraavasta lainauksesta voidaan havaita:

koiran niinku ehdoton... ehdoton tykkääminen, et ei koira haittaa vaikka sä vähän niinku kiroilet tai huudat vittuu ni eihän se ei se koira niinku haittaa... ja ja joka aamu he on niinku niin onnessaan noi koirat. (O2)

Tämä voidaan nähdä erityisen tärkeänä niille oppilaille, joiden on vaikeaa muodostaa ihmissuhteita tai jotka joutuvat vertaistensa syrjimiksi. Koiran tuomitsemattomuus ja ehdoton välittäminen on ensiarvoisen tärkeää, sillä tämä voi olla välillä haastavaa ihmisille. Toki opettajat lähtökohtaisesti suhtautuvat jokaiseen oppilaaseen aina yhtä avoimesti ja ilman aiemman käytöksen vaikutusta kohtaamiseen. Kuitenkin tiedostamattomasti omaa toimintaa voi leimata muistijälki oppilaan aiemmista ja varsinkin toistuvista haastavista käytösmalleista. Koiran kohdalle näin ei ole.

Ilmapiiri

Opettajat kertoivat, että koiran vaikutus oppimisympäristön yleiseen ilmapiiriin on positiivinen. Koiran läsnäolo saa aikaan paljon iloa luokahuoneessa ja oppilaat ovat positiivisemmalla mielellä. Iloisuuden lisäksi koiran läsnäolon koettiin vaikuttavan luokan rauhallisuuteen ja luovan luokkaan kodinomaisen tunnelman. Useat opettajat mainitsivat luokkatilanteiden olevan rauhallisempia niinä päivinä, jolloin koira on mukana koulussa. Myös oppilaiden kerrottiin kokevan koiratunnit muita tunteja rauhallisemmiksi, kuten seuraava lainaus osoittaa:

[...] sieltä kyl tulla sanomaan että voitko ottaa koiran mukaan että täällä on paljon rauhallisempaa aina jos sulla on koira mukana et silloin saa paremmin opiskeltua.
(O5)

Yksi opettajista kuvaili koiran olevan tehokkain väline rauhallisuuden saavuttamiseen. Hän koki, etteivät mitkään perinteiset tavat työrauhan ylläpitämiseen ja toiminnanohjaukseen toimineet yhtä hyvin kuin koira. Haastatteluiden perusteella luokkatilanteiden rauhallisuuteen vaikuttivat sekä oppilaiden parempi itsehillintä että keskittyminen. Oppilaat tietävät, että koiran ollessa luokassa heidän tulee käyttäytyä rauhallisesti, jolloin ylimääräinen häiriökäyttäytyminen jää pois. Koirapäivinä oppilaat pystyvät myös keskittymään paremmin ja pitkäjänteisemmin työskentelynsä, jolloin levottomuus vähenee.

Koiran koettiin tuovan luokkahuoneeseen turvallisuuden tunnetta. Yksi haastateltavista koki juuri turvallisuuden tunteen auttavan esimerkiksi hiljaisia ja yksinäisiä oppilaita rohkaistumaan luokkatilanteissa. Yksinäisempiä ja hiljaisempia oppilaita vuorovaikutukseen muiden kanssa kannustaa myös koiran myötä paraneva ryhmähenki. Oppilaiden yhteishengen koettiin parantuvan ja koiran kanssa toimiessa koko luokka toimii yhtenä tiiminä. Kansainvälisissä tutkimuksissa koira-avusteisen pedagogiikan vaikutus oppilaiden vuorovaikutustaitoihin on näkynyt nimenomaan luokan yhteishengen parantumisessa (Kotrschal & Ortbauer 2003; Sorin ym. 2015). Näiden tutkimustulosten mukaan oppilaat ovat alkaneet puhua keskenään enemmän ja toimimaan ystävällisemmin toisiaan kohtaan.

Tuloksissa nousi esille, että koiran tuomat hyödyt eivät rajoitu vain oppilaiden toimintaan, vaan ne ulottuvat opettajaan itseensä ja työyhteisöön laajemminkin. Luokan ilmapiiriin lisäksi koiran koettiin tuovan koko työyhteisöön positiivisempaa mieltä. Haastateltavat kertoivat useimpien kollegoiden suhtautuvan koira-avusteiseen pedagogiikkaan positiivisesti, jolloin koiran läsnäolo koulussa piristi myös muita opettajia. Koira-avusteinen pedagogiikka nähtiin useassa koulussa merkityksellisenä osana koulun arkea, sillä monet opettajista pitivät koira-avusteisia tunteja koko koulun oppilaille, ei pelkästään omille ryhmilleen. Lähes kaikki opettajista kokivat koiran läsnäolon parantavan heidän omaa työhyvinvointiaan tuomalla positiivisempaa mieltä ja ilmapiiriä omaan työpäivään. Opettajat kuvailivat niiden päivien, jolloin koira oli koulussa mukana, olevan heidän parhaita työpäiviään. Monet opettajista kertoivat koira-avusteisen pedagogiikan aloittamisen lisänneen heidän omaa työmotivaatiotaan tuomalla työhön vaihtelevuutta ja toiminnallisempaa opetusta, mikä on myös lisännyt heidän omaa jaksamista työssään. Eräs opettajista mainitsi koira-avusteisen pedagogiikan aloittamisen tuoneen omaan työhön ylpeyttä siitä, että on erikoistunut useita ihmisiä kiinnostavaan pienimuotoiseen työskentelytapaan, josta voi jakaa omaa osaamistaan ja tietouttaan.

Opettajien kokemuksia koiran vaikutuksesta omaan työhyvinvointiin ja -motivaatioon voidaan pitää merkityksellisinä myös oppilaiden näkökulmasta. Työssään hyvinvoiva ja motivoitunut opettaja pystyy tarjoamaan oppilailleen monipuolisempaa opetusta ja tukea. Koiran vaikutusta opettajan omaan työssä jaksamiseen voidaan siis välillisesti pitää erittäin hyödyllisenä oppilaille. Koiran vaikutusta opettajien kokemaan työhyvinvointiin on aiemmin tutkinut Mäkelä (2021), jonka tutkimustulosten mukaan koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen lisäsi opettajien työmotivaatiota. Tutkimukseen osallistuneet opettajat kokivat koira-avusteisuuden tuovan työhön lisää innostusta, mutta toisaalta vaativan myös enemmän aikaa ja suunnittelua.

Motivaatio

Kaikki haastateltavista toivat esille koiran vaikutuksen oppilaiden motivaatioon ja koulumyönteisyyteen. Koira motivoi oppilaita tulemaan kouluun, ja koulupäivän aikana koiran avulla motivoidaan oppilaita tehtävien tekemisessä ja keskittymisessä. Opettajat kertoivat oppilaiden tulevan innoissaan kouluun ja oppitunneille aina silloin, kun he tietävät koiran olevan paikalla. Samankaltaisia tuloksia koulumyönteisyyden lisääntymisestä saivat Sorin ja kumppanit (2015) tutkimuksessaan, jossa he havaitsivat yleisesti luokan oppilaiden poissaolojen vähentyvän koira-avusteisen intervention aikana. Tutkimuksessa motivaatio käydä koulua lisääntyi erityisesti niillä oppilailta, joilla oli aiemmin paljon poissaoloja koulusta.

Opettajien mukaan toiminnan aloittaminen ja tehtävien tekeminen sujuu paremmin koiran avulla. Opettajat kokivat oppilaiden motivoituvan pitkäjänteisempään harjoitteluun koiran kanssa, koska tällöin oppilaiden keskittyminen ja jaksaminen on parempaa. Yksi opettajista nosti esille koiran tuoman motivaation nimenomaan niille oppilaille, joilla on todettuja oppimisvaikeuksia. Tällöin toistojen ja harjoituskertojen määrä voi olla valtava ja kyseinen opettaja koki, että parhaiten oppilas jaksaa harjoitella

koiran kanssa. Myös kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu oppilaiden motivaation lisääntyneen, kun opetustilanteessa on hyödynnetty eläinavusteisuutta (Anderson & Olson 2006; O’Haire ym. 2014).

Oppilaiden motivoituminen näkyy eri oppiaineissa selkeästi. Yksi haastateltavistamme kertoi erään oppilaan suorittavan käsitöitä itsenäisesti valmistamalla koiralle hihnaa. Toinen oppilas suorittaa liikuntaa koiran kanssa lenkkeillen, sillä hän ei pysty osallistumaan liikuntatunneille. Yhden opettajan oppilaat olivat halunneet valmistaa koiralle käsitöissä makuualustan ja siihen pehmeän päällysteen. Oppilaiden motivaatio ja innostus on siis noussut myös sellaisilla oppitunneilla, joilla koira ei ole välttämättä läsnä. Saman suuntaisia tuloksia saivat myös Wohlfart ja kumppanit (2013) tutkimuksessaan, jonka mukaan koira-avusteinen opetus voi parhaimmillaan tukea oppilaan sisäisen motivaation syntymistä ja oppimisen iloa.

Onnistumisen kokemukset

Koiran kanssa toimimisen koettiin tuovan oppilaille runsaasti onnistumisen kokemuksia. Muutamit haastateltavat kertoivat oppilaiden nauttivan siitä, kun he saavat ”opettaa” temppuja koiralle. Koiran on helppo tehdä temppu, jonka opettaja on itse sille jo aiemmin opettanut ja oppilas saa pätevyden tunteen koiran totellessa häntä. Eräs opettaja kertoi esimerkin tilanteesta, jossa oppilaan kielelliset kyvyt eivät riitä koiran käskyttämiseen. Tällöin opettaja itse asettuu oppilaan taakse ja antaa koiralle käskyn käsimerkein oppilaan huomaamatta. Nämä onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä etenkin niille oppilaille, joiden itseluottamus on alhainen. Myös Beetz (2017) nostaa artikkelissaan esille koiran kautta saatavat onnistumisen kokemukset. Varsinkin oppilaat, jotka ovat kokeneet paljon epäonnistumisia tai saaneet negatiivista palautetta, voivat hyötyä koiran kanssa toimimisesta. Koira voi tarjota oppilaille motivaatiota ja apua epäonnistumisen pelon sivuuttamiseen. (Beetz 2017.)

Yksi haastateltavista koki, että opettajan osoittama luottamus oppilaita kohtaan on heille merkittävä asia. Oppilaat ovat ylpeitä siitä, että opettaja luottaa heihin ja antaa heidän käydä koiran kanssa pihalla. Opettajan antama palaute koiran kanssa toimimisesta vahvistaa oppilaan käsitystä omasta osaamisestaan. Koulussa oppilaista tulevat esille enemmän akateemiset taidot ja eräs haastateltavista totesi, että koira-avusteisuuden myötä oppilaat pääsevät näyttämään osaamistaan muilla alueilla. Koiran kanssa toimimisesta saatavat onnistumisen kokemukset vaikuttavat oppilaiden itsetuntoon positiivisesti. Sorinin ja kumppaneiden (2015) tutkimustulosten mukaan oppilaiden käsitys itsestään oppijoina muuttui myönteisemmäksi koira-avusteisen intervention myötä.

7.2 Koira pedagogisena työvälineenä

Tässä teemassa käsittelemme tarkemmin sitä, miten koira-avusteisella pedagogiikalla tuetaan ensimmäisessä teemassa mainittuja osa-alueita. Teemat ovat osittain siis päällekkäiset, mutta tässä teemassa perehdymme tarkemmin erilaisiin opettajien hyödyntämiin työtapoihin ja toimintamalleihin oppilaita tuettaessa. Teema vastaa ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme, eli kuinka koira-avusteisella pedagogiikalla pyritään tukemaan erilaisia oppijoita.

Opettajien kertoessa, millaisiin tuen tarpeisiin koira-avusteinen pedagogiikka parhaiten vastaa ja mihin he pyrkivät itse sillä vaikuttamaan, esille ehdottomasti eniten nousi oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen tukeminen. Kuvaillessaan tarkemmin käyttämiään toimintatapoja ja työskentelymalleja, opettajien haastatteluissa korostui kuitenkin enemmän oppilaiden motivointi. Tunnetaitojen tukeminen ja kehittäminen säilyi kantavana teemana myös näissä vastauksissa, mutta enemmän konkreettisia

esimerkkejä tuli koiran hyödyntämisestä motivointiin. Tästä syystä toisen teeman alakategorioiden etenemisjärjestys on hieman erilainen, kuin ensimmäisessä teemassa.

Haastatteluista tuli esille se, kuinka koira voi hyödyntää hyvin eri työtavoilla apuna oppilaiden tukemisessa. Nämä työtavat muodostavat alakategoriat motivointi ja tauotus, vuorovaikutus koiran kautta ja koiran kanssa sekä tunnetaitojen vahvistaminen. Jaottelimme aineiston pohjalta näitä tapoja joko aktiiviseen käyttöön tai passiiviseen käyttöön. Mikäli koira toimii passiivisena työvälineenä, opettaja ei kohdennetusti hyödynnä koira tiettyyn tarkoitukseen. Tällöin siis koira itse läsnäolollaan tai toiminnallaan tuo oppilaille lisätukea. Koiran vaikutus luokkahuoneen ilmapiiriin on hyvä esimerkki passiiviseksi luokittelemastamme toiminnasta. Opettaja tiedostaa koiran positiivisen vaikutuksen, mutta ei aktiivisesti toteuta mitään tiettyä toimintaa ilmapiirin luomiseksi. Pelkästään koiran läsnäolo saa tämän aikaan. Aktiivisen hyödyntämisen määrittelemme opettajan tarkoituksenmukaiseksi toiminnaksi, jossa tähdätään juuri tietyn tuen antamiseen. Opettaja siis ohjaa toimintaa aktiivisesti koira hyödyntäen.

Motivointi ja tauotus

Koiran tarjoama tuki oppilaiden motivoimiseen voidaan nähdä aktiivisena toimintamallina. Opettajat hyödynsivät koira motivoidessaan oppilaita tehtävien aloittamiseen ja niissä pysymiseen. Opettajat kuvasivat oppilaiden olevan motivoituneempia tekemään tehtäviä silloin, jos koira on ne jollain tavalla arponut tai päättänyt. Haastateltavat hyödyntävät koiran kautta motivointia siis jo ennen tehtävien tekemistä. Tässä käytössä ovat erilaiset nopat, onnenpyörät ja tehtävapussit, joiden kautta koira arpoo oppilaille tehtävän. Myös Mäkelän (2021) suorittamissa haastatteluissa nousi esille samankaltaisia toimintatapoja. Hänen haastattelemansa opettajat kertoivat toteuttavansa opetusta uudenvälisillä välineillä ja oppikirjoista irtautuen. Muutamat haastattelemistamme opettajista kuvasivat hyödyntävänsä erilaisia välineitä etenkin

keskustelupainotteisissa tuokioissa. Tällöin noppaan on laitettu erilaisia kysymyksiä ja aiheita, joista on tarkoitus yhdessä keskustella.

Monet opettajat kertoivat koiran toimivan ikään kuin palkintona tehtävän tekemisen jälkeen. Tehtävän suorittamisen jälkeen oppilas saa käydä silittämässä koira tai antamassa tälle herkuja. Joillekin oppilaille on tärkeää käydä näyttämässä tehty tehtävä koiralle. Useat opettajat kertoivat myös lopettavansa tunnin yhteiseen toiminnalliseen osuuteen koiran kanssa, mikä motivoi oppilaita tunnin aikana. Yhteinen lopetus saattaa olla esimerkiksi piiri, jossa koira käy tervehtimässä jokaista oppilasta tai herkkujen piilotus koiralle. Opettajat kokivat, että tieto yhteisestä hetkestä koiran kanssa tehtävän tekemisen jälkeen, auttaa oppilaita keskittymään tehtävään paremmin, kuten seuraavasta lainauksesta voidaan havaita:

[...] tai että minä (oppilas) tiedän että tämän tunnin päätteeksi meil on semmoinen hetki että me ollaan vaikka tuossa piirissä ja Musti tulee sitten meitä kaikkia moikkaamaan ehkä se auttaa sitten vähän niinku heillä sitä säätelemään sitä omaa jaksamista että kyllä mie nyt jaksan tämän kun mie tiedän, että on tämmöinen palkkio luvassa. (O1)

Paljon mainintoja tuli myös koiralle lukemisesta, jonka opettajat näkivät hyödyllisenä työtapana. Oppilaat käyvät lukemassa lukuläksyjään koiralle ja harjoittelevat samalla ääneen lukemista sekä lukusujuvuutta. Kirnan ja kumppanit (2016) toteavat johtopäätöksissään koiralle lukemisen olevan hyvä keino oppilaan lukumotivaation lisäämiseen. Heidän tutkimustulostensa valossa lukukoiratoiminta soveltuu erityisen hyvin alemmille luokka-asteille ja heikoille lukijoille. Haastattelemamme opettajat hyödynsivät koira monien aihepiirien käsittelyssä ajatuksen tasolla, vaikka kyseisellä tunnilla koira ei ollutkaan mukana. Eräs opettaja kertoi oppilaiden innostuvan kaikesta, mikä linkitetään jollain tapaan koiraan. Kyseinen opettaja käyttää tätä apuna esimerkiksi sanaluokkia opeteltaessa. Oppilaat miettivät millainen koira on, mitä koira tekee ja mitä tarvikkeita koiralla on. Haastatteluissa nousi esille se, kuinka oppilaat ovat innostuneempia oppiaineissa koiran läsnä ollessa. Opettajat kuvailivat esimerkiksi

matematiikan ja ruotsin sujuvan ikään kuin vahingossa ja helpommin koira-avusteisina päivinä:

vaikka sitten se pääpointti olisikin sitten tässä ne vaikeat matikan laskut mutta koiran kautta saa niin paljon kuin ikään kuin kevennettyä sitä touhua ja sitten myös niinku kohdennettua sitä keskittymistä oikeeseen suuntaan. (O7)

Motivoinnin lisäksi opettajat kuvasivat koiran auttavan oppituntien tauotuksessa. Tässä koiraan hyödynnettiin melko samalla tavalla kuin palkitsemisessa. Mikäli oppilas kokee tarvitsevänsä lyhyen tauon, hän saa mennä silittämään koiraan hetkeksi. Tauotuksessa käytettiin paljon hyödyksi myös koiran ulkoiluttamista. Osalla opettajista on 75 minuutin tunnit, joten he kokivat pienen kävelylenkin katkaisevan pitkää tuntia hyvin. Osa opettajista koki hyödylliseksi sen, että koiran kanssa voi lähteä kävelylle silloin, jos opiskelu ei suju. Muutamit opettajat kertoivat tilanteista, joissa he ovat ensin käyneet pienen kävelylenkin oppilaan ja koiran kanssa, ja vasta sitten palanneet työskentelyyn aloittamiseen.

Vuorovaikutus koiran kautta ja koiran kanssa

Haastateltavat kertoivat koiran vaikuttavan positiivisesti opettajan ja oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen. Opettajan ja oppilaiden välinen vuorovaikutussuhde syvenee koiran avulla. Tämän luokittelimme passiiviseksi toiminnaksi, sillä opettajat eivät oikeastaan tehneet vuorovaikutuksen syvenemisen eteen mitään, se vain tapahtuu. Opettajat kokivat, että koirapäivinä kontaktia opettajaan ottavat myös sellaiset oppilaat, jotka eivät muuten juuri kommunikoi. Tämä voidaan havaita seuraavasta lainauksesta:

on voinut mennä siis monta kuukautta, että oppilas ei ole juuri mitään sanonut ja sitte ku on ollut koira nii yhtäkkiä sitä juttua voi tulla ihan hirmuisesti. (O4)

Muutamia mainintoja tuli myös mutisti oppilaista ja kehitysvammaisista oppilaista, joiden kontaktin ottaminen opettajaan on lisääntynyt koiran myötä.

Opettajien mukaan oppilaiden on helpompi lähestyä heitä koiran läsnä ollessa. Monet haastateltavista kertoivat vuorovaikutuksen lisääntyneen myös oman luokan ulkopuolisten oppilaiden kanssa. Haastatteluiden perusteella oppilaiden ottama kontakti opettajaan ei kuitenkaan välttämättä rajoitu vain koirasta keskusteluun vaan keskustelua voi tulla monesta eri aiheesta. Opettajien kokemukset ovat yhdensuuntaisia Kotrschalin ja Ortbauerin (2003) saamien tulosten kanssa, joiden mukaan oppilaat kiinnittivät opettajaan enemmän huomiota koiran läsnä ollessa. Koiran vaikutus näkyi tutkimuksessa myös lisääntyneenä vuorovaikutuksena oppilaan ja opettajan välillä.

Oppilaan ja koiran välinen vuorovaikutus nähtiin myös hyvin merkityksellisenä asiana. Koiran koettiin olevan suurena apuna oppilaille, joilla oli tarve puhua jonkun kanssa ja purkaa mieltään. Useat opettajat kertoivat käyttävänsä koira apunaan tilanteissa, joissa oppilas on selvästi alakuloinen ja surullinen:

mulla on monesti ollut sitten joku opettaja pyytää vaikka että, on huolissaan jostain oppilaasta, on kiusattu tai kokee yksinäisyyttä, tai kotona on jotakin, tai se oppilas ei vaa kerro tai jotain ongelmia, niin ne saattaa tulla sitten välituntisin aina rapsuttelee koira. (O8)

Toiminta on siis aktiivista, sillä opettajat tietoisesti hyödyntävät koira oppilaan tunnetilan parantamiseksi. Opettajat päästävät oppilaan puhumaan koiran kanssa murheistaan. Eräs opettaja kertoi saaneensa tehtyä lastensuojeluilmoituksen niin, että oppilas avautui tilanteestaan koiralle. Monet opettajista kokevat koiran luovan turvallisuuden tunnetta keskusteluun, jolloin oppilaan on helpompi avautua. Moni haastateltavista koki koiran pehmentävän keskustelua myös niissä tilanteissa, joissa opettaja keskusteli oppilaan kanssa. Useat opettajat kokivat oppilaille olevan helpompi puhua koiralle, vaikka opettaja onkin aktiivisen kuuntelijan tai kyselijän roolissa samassa tilassa:

[...] joil on vaikka viiltelyä ollut tai muuten sitä keskustelua niin ovat saattaneet siin niinku kyyneleet valuu ja he sit vaan silittää koira ja sitä juttua vaan tulee ja he ikään kuin kertoo tälle koiralle niitä asioita vaikka mää kyselenkin heiltä. (O3)

Koiran tarjoama vuorovaikutuksellinen tuki voidaan nähdä sekä passiivisena että aktiivisena toimintana. Opettajan ja oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen koira vaikuttaa lähinnä pelkällä läsnäolollaan. Opettajat eivät kohdennetusti hyödyntäneet koira parantaakseen oppilaiden ottamaa kontaktia heihin. Parantunut vuorovaikutus oli monelle opettajalle asia, jonka he ovat havainneet käytännössä. Aktiivisesta koira hyödynnettiin tilanteissa, joissa opettaja huomasi oppilaan tarvitsevan keskustelukumppania. Näissä tilanteissa opettajat usein itse ehdottavat oppilaille koiran kanssa vietettävää välituntia tai muuta pientä hetkeä. Luokkatilanteissa opettajat saattavat ohjata koiran sellaisen oppilaan luo, jonka tietävät tai huomaavat olevan alakuloinen. Tällöin oppilas voi hyötyä suuresti jo pelkästään koiran seurasta ja silittelystä.

Tunnetaitojen vahvistaminen

Haastateltavat käyttävät koira hyödyksi erityisen paljon tunnetilojen tasaamiseen ja tunteiden sanoittamiseen. Tunteiden rauhoittamisessa toiminta on sekä aktiivista että passiivista. Opettajat kokevat oppilaiden kykenevän tunteiden säätelyyn paremmin silloin, kun koira on luokassa mukana. Muutamat opettajat mainitsivat usein itse sanoittavansa tilannetta oppilaalle. Jos oppilas alkaa käyttäytymään uhkaavasti tai riehumaan, opettajat muistuttavat koiran läsnäolosta ja kertovat, että koira alkaa pelottaa, jos oppilas käyttäytyy levottomasti. Tämän koettiin auttavan oppilasta omassa tunnesäätelyssään paremmin kuin ihmisten kautta peilaamisen. Opettajan sanallinen muistutus koiran läsnäolosta voidaan nähdä aktiivisena toimintana, sillä muistutuksella opettaja pyrkii lapsen rauhoittamiseen koiran kautta.

Tilanteen sanoittamisen lisäksi opettajat kokivat fyysisen kontaktin koiraan rauhoittavan oppilaita hyvin, kuten seuraavasta lainauksesta voidaan havaita:

[...] siinä silittää ja pystyy niinku periaatteessa itse rauhoittaa itsensä siitä että saattaa olla välillä silleen että on ihan että kiro sanat lentelee ja tuntuu ettei jaksa tehdä mitään sitten ne on yhtäkkiä että menee vaan niinku istuu lattialla ja sitten

meidän koira hakeutuu siihen viereen ja sit ne silittää sitä ja sit et sit se lähtee siitä.
(O5)

Koiran silittäminen, halailu, sen vieressä oleminen ja sille puhuminen laskevat oppilaiden voimakasta tunnetilaa. Anderson (2007) toteaa artikkelissaan, että koiran lähellä olemista ja sille puhumista tulisi pyrkiä tarjoamaan oppilaalle keinona rauhoittaa omia tunteitaan. Hän kuitenkin korostaa opettajan vastuuta tilanteen turvallisuuden arvioinnista ja siitä, voiko oppilasta tunnetilan vallassa päästää koiran lähelle. Haastatteluidemme perusteella oppilaat saattavat itse hakeutua koiran seuraan ja välillä taas opettajat ohjaavat heitä siihen. Toiminta on siis sekä passiivista että aktiivista riippuen siitä, hakeutuvatko oppilaat koiran lähelle itse vai ohjaako opettaja heitä siihen.

Monet opettajat mainitsivat koiran myös itse aistivan oppilaiden tunnetiloja ja hakeutuvan yksittäisten oppilaiden luokse tarvittaessa. Tutkimukset, joissa on tutkittu koiran kykyä tunnistaa ihmisen tunteita kasvonilmeiden ja äänen perusteella, osoittavat koiran kykenevän erottamaan positiivisia ja negatiivisia tunteita toisistaan (Albuquerque, Guo, Wilkinson, Savalli, Otta & Mills 2016; Turcsán, Szánthó, Miklósi & Kubinyi 2015). Daughhete, Stalls ja Spencer (2006) toteavat artikkelissaan koiran hakeutuvan opiskelijan lähelle tämän puhuessa häntä ahdistavista ja stressaavista asioista. Näissä kahdenkeskisissä ohjauskeskusteluissa koira asettui opiskelijan viereen hänen osoittaessaan negatiivisia tunteita (Daughhete ym. 2006). Haastattelemamme opettajat kokivat, että koira saattaa aistia jopa heitä paremmin oppilaiden vaihtelevat mielialat, kuten seuraavasta lainauksesta voidaan havaita:

niinku jos vaikka alkaa klassinen tilanne että a ja b rupeaa riitelemään niin kyllä se Rekku siellä on ennen mua niinku työstään vaikka mä mielestäni aika hyvin luen tollasii sanattomia merkkejä mutta sinne se jotenkin haalii itsensä. (O2)

Haastatteluissa tuli kuvauksia useista tilanteista, joissa koira on hakeutunut alakuloisen tai rauhattoman oppilaan viereen. Koiran hakeutuessa tietyn oppilaan luo, opettaja ei ole tilanteessa ohjaamassa koira. Toiminta on siis määritelmämme mukaan passiivista.

Opettajat käyttävät koira-aktiivisesti apuna myös eri tunteiden tunnistamiseen ja niiden sanoittamiseen. Haastateltavat kertoivat, että tunteiden tunnistamista harjoitellaan koiran kautta. Oppilaiden kanssa pohditaan, miltä koira näyttää ja miten se toimii ollessaan iloinen, surullinen, jännittynyt tai pelokas. Näin oppilaiden on helpompi havaita myös omia ja vertaistensa tunteita. Samankaltaisia havaintoja tekivät Aderson ja Olson (2006), joiden mukaan oppilaat kykenivät tunnistamaan yhteyden koiran reaktioiden ja omien tunteidensa välillä. Haastattelemamme opettajat kertoivat koiran olevan suuressa roolissa myös empatian kehittämisessä. Oppilaiden empatiataitoja harjoitellaan miettimällä, miltä koirasta tuntuu, jos toimimme tietyllä tavalla. Muutamat haastateltavat toivat esille erityisesti epäonnistumisten käsittelyn koiran kautta. He kokevat, että oppilaiden on helppo käsitellä omia töppäyksiään peilaamalla ne koiran kautta. Sekä oppilaat itse että opettajat saattavat sanoittaa näitä tilanteita koiran kautta:

hän saattaa itse sanoa, että ”niin niin mulla käy nyt tässä vähän niinkun Tepollakin” jonkun asian kanssa, että hän peilaa niinku sitä siihen. (O9)

7.3 Koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus

Tässä teemassa käsittelemme sitä, miten tavoitteellista ja suunnitelmallista opettajien hyödyntämä koira-avusteinen pedagogiikka on ja miten tämä näkyy heidän toteuttamassa toiminnassaan. Teemassa käsittelemme tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta yhteisenä kokonaisuutena, sillä näemme käsitteet osittain päällekkäisinä. Suunnitelmallisuudella viitataan toiminnan ennalta suunnitteluun ja harkittuun toteuttamiseen. Tavoitteellisuudesta puhuttaessa tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään saavuttamaan joitakin ennalta määriteltyjä tavoitteita tai päämääriä. Toiminnalla on siis joku tarkoitus, johon sillä pyritään. Näkemyksemme mukaan tavoitteellisuus vaatii usein suunnitelmallista toimintaa, sillä tavoitteiden saavuttamiseksi toiminnan tulee olla tarkoituksenmukaista ja ennalta mietittyä.

Teema sisältää kaikki opettajien puheesta ilmi tulleet tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen viittaavat ilmaisut. Teema on jaoteltu koira-avusteisen opetuksen aloittamista edeltäviin ennakkovalmisteluihin, koira-avusteisten tuntien suunnitteluun sekä niiden tavoitteisiin ja arviointiin, ja opettajan omaan perehtyneisyyteen kyseisestä työskentelymuodosta. Teema vastaa toiseen tutkimuskysymykseemme, eli kuinka koira-avusteisen opetuksen suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ilmenevät erityisopettajien toiminnassa.

Ennakkoon huomioitavaa

Opettajat kertoivat haastatteluissa, että ennen koira-avusteisen pedagogiikan aloittamista on pitänyt tehdä paljon erilaisia ennakkovalmisteluja ja -suunnitelmia. Tässä tutkielmassa katsomme ennakkovalmistelujen olevan osa opettajien tavoitteellista ja suunnitelmallista työskentelyä. Kukaan haastateltavista ei vienyt koira koulun suunnittelemaan tai ilman minkäänlaisia pohjatietoja, vaan heidän toiminnallaan oli selkeä perustelu tavoite, johon he etukäteen suunnittelulla, valmistautumisella ja aiheeseen perehtymisellään pyrkivät.

Gee ja kumppanit (2015) painottavat tutkimuksessaan, että onnistunut eläinavusteisen pedagogiikan toteuttaminen vaatii tarkoituksenmukaista ja perusteltua toimintaa. Ennen koira-avusteisen opetuksen aloittamista haastateltavat kertoivat pohtineensa syitä, miksi ryhtyisivät hyödyntämään koira-avusteista pedagogiikkaa. Opettajat ovat pyrkineet perustellen miettimään etukäteen, mitä lisää koira toisi heidän opetukseensa, mitä koiran avulla voisi saavuttaa ja ketä koira hyödyttäisi. Myös opetushallituksen julkaisemassa ohjeistuksessa (2020) opettajia ja koulutuksen järjestäjää ohjataan pohtimaan koira-avusteisen toiminnan pedagogisia tai hyvinvointiin liittyviä perusteluja. Osa haastateltavista painotti haastatteluissa, että opettajan tulisi miettiä koira-avusteinen pedagogiikka nimenomaan interventiona siihen ryhmään, jossa sitä aikoo hyödyntää. Tämä tarkoittaa sitä, että opettajan tulee tuntee ryhmänsä tai oppilaansa, joiden kanssa

aikoo hyödyntää koira-avusteista pedagogiikkaa, ja sopeuttaa toiminta heidän tarpeidensa mukaiseksi, jotta toiminnasta olisi luokassa hyötyä.

Haastateltavat ovat ennen toiminnan aloittamista pyytäneet omalta esihenkilöltään luvan koira-avusteisuuden aloittamiselle, jonka jälkeen he ovat tiedottaneet koko koulun henkilökuntaa siitä, että koulun tiloihin on tulossa koulukoira. Kaikki opettajat kertoivat vähintäänkin tiedottaneensa oppilaitaan ja heidän huoltajiansa koira-avusteisen opetuksen aloittamisesta, ja samalla selvittivät oppilaiden mahdollisia allergioita ja pelkoja koiraan liittyen. Osa opettajista kertoi pyytäneensä kirjallisen luvan huoltajilta siihen, että oppilas saa toimia luokassa koiran kanssa, kun taas osa opettajista koki asian olevan vain ilmoitusluontoinen asia, kuten seuraavasta lainauksesta voi havaita:

vanhemmilta en ole koskaan pyytänyt lupaa koska ei minusta opettajan ei tarvitse pyytää omaan pedagogiseen opettamiseen niin vanhemmilta mitään lupia, vaan se on vain ilmoitusluontoinen asia ollut, ja tota ei ole ikinä ollut mitään. (O8)

Ennakkoon huomioitaviin asioihin kuului myös koira-avusteisuuteen liittyvien sääntöjen käyminen läpi yhdessä oppilaiden kanssa. Kaikki opettajista kertoivat haastatteluissa, että ovat käyneet oppilaidensa kanssa sääntöjä koiran kohtaamiseen ja koiran kanssa toimimiseen luokassa, ja jopa tulostaneensa ohjekuvat seinille jatkuvaksi muistutukseksi. Opettajat ovat myös tehneet selväksi oppilaille sen, että kenenkään ei ole pakko olla koiran kanssa tekemisissä, mikäli ei itse halua, eli koiran kanssa toimiminen on oppilaille täysin vapaaehtoista.

Monet opettajista suunnittelevat tarkasti ennakkoon, mille tunneille koiran voi ottaa mukaan. Osa opettajista kertoi jättävänsä koiran kotiin sellaisina päivinä, kun tietää ryhmässä olevan koirapelkoisia tai oppilaita, jotka häiriintyvät koiran läsnäolosta. Osa opettajista myös kertoi ottavansa koiran juuri niinä päivinä mukaan, kun tietää luokassa olevan oppilaita, jotka hyötyvät toiminnasta eniten. Ennakkovalmisteluiden lisäksi opettajat pystyivät tekemään päivän aikana muutoksia toimintaansa sen mukaan, mitä

tilanne vaati. Opettajat pyrkivät muokkaamaan toimintaan aina kyseisen oppilaan tai ryhmän tarpeita vastaaviksi.

Haastattelemiemme opettajien kuvaamat ennakkovalmistelut ovat hyvin samankaltaisia kuin kansainvälisissä tutkimuksissa esille tuodut näkökulmat. Muun muassa Zents ja kumppanit (2017) sekä Anderson (2007) nostavat esille vanhempien ja kollegoiden informoimisen, allergioiden ja pelkojen selvittämisen sekä luokan yhteisten sääntöjen luomisen. Lisäksi he painottavat työhön soveltuvan ja koulutetun koiran valitsemisen tärkeyttä.

Tuntien rakenne ja suunnittelu

Lähes kaikki haastateltavista kertoivat oppituntien olevan struktuuriltaan samankaltaisia koiran kanssa, kuin mitä ne olisivat ilman koiraa. Opettajat kertoivat pitävänsä oppitunnit rakenteeltaan mahdollisimman samanlaisina sen vuoksi, että toistuva rakenne luo oppilaille turvan tuntua ja rytmiä päivään. Näin myös päivän ja yksittäisten oppituntien tapahtumat ovat paremmin ennakoitavissa niin oppilaille kuin koirallekin. Opettajat perustelivat oppituntien samankaltaisuutta myös sillä, että mikäli koira ei suunnitelmien vastaisesti pääsisikään osallistumaan tunnille, ei toiminta lamaantuisi täysin, kuten O4 ilmaisee:

mä aina suunnittelen kaiken toiminnan niin, että jos mulla käykin niin että koira on vaikka kipeä tai on jotakin muuta koulussa sellaista että koiraa ei voi sinä päivänä ottaa niin että ne kaikki asiat mitä mä teen niin mä voin tehdä myös ilman koiraa mutta tietenkin siitä puuttuu silloin iso niinku tietynlainen iso osa.. mutta että se ei sitä toimintaa lamauta. (O4)

Opettajat kertoivat oppituntien tavoitteiden ja sisältöjen olevan heidän opetuksen suunnitteluaan ohjaava tekijä, johon koira-avusteinen opetus pyritään sopeuttamaan parhaan mukaan. Opettajat kertoivat suunnittelevansa koira-avusteiset tunnit aina joko

koko ryhmän tai yksittäisten oppilaiden tarpeiden mukaan. Osa haastateltavista toi esille myös vähäisemmän suunnittelun nopeasti vaihtuvien tilanteiden takia. Peruspohja tunneille oli suunniteltu, mutta tilanteiden äkillisen muuttumismahdollisuuden takia jotkut opettajista korostivat enemmän joustavuuden tärkeyttä. Kaikki opettajista mainitsivat haastatteluissa oppituntien olevan toiminnallisempia päivinä, jolloin koira on mukana koulussa. Koira-avusteisten tuntien koetaan myös olevan normaaleja oppitunteja joustavampia, ja niillä on varattu aikaa enemmän keskusteluille ja yhdessä koiran kanssa toimimiseen ja leikkimiseen.

Tuntien suunnittelussa ja rakenteessa opettajien toimintatavoissa oli eroja siinä, millainen rooli koiralla oppituntien aikana on. Osa opettajista halusi koiran tekevän jotain aktiivista ja toimivan oppitunnin aikana esimerkiksi tehtävien arpojana. Toisilla opettajilla taas painottui enemmän pelkkä koiran läsnäolo ja sen vaikutus oppilaisiin. Jotkut opettajista kertoivat myös vaihtelevansa koiran roolia oppitunnilla sen mukaan, mikä kyseiselle tunnille ja ryhmälle sopii parhaiten. Eroja toimintatavoissa oli havaittavissa oppilaiden iän mukaan, sillä useimmat alakoulussa toimivat opettajat käyttivät enemmän hyödyksi noppien ja onnenpyörien pyörittämistä. Yläkoulun puolella toimivien opettajien vastauksissa tämä ei niinkään noussut esille. Riippumatta siitä, oliko koira vain läsnä tunneilla vai suorittiko koira sille annettuja tehtäviä, toimintaa voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Opettajat tiedostivat koiran positiivisen vaikutuksen oppilaisiin ja käyttivät sitä osana tuntia parhaaksi katsomallaan tavalla. Kumpikaan toimintatavoista ei siis itsessään ole toista parempi, vaan koiran rooli tulisi miettiä aina asetettujen tavoitteiden ja ryhmän tarpeiden mukaan.

Tavoitteet ja arviointi

Kaikki opettajat kertoivat asettaneensa joitakin tavoitteita koira-avusteisen pedagogiikan käyttämiseksi. Suurin osa opettajista kertoi asettaneensa koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämisen tavoitteiksi hyvän mielen tuomisen, onnistumisen kokemusten luomisen,

motivoinnin ja oppilaiden paremman tukemisen mahdollistamisen. Osa opettajista kertoi tavoitteekseen myös oman kehittymisen koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisessa. Tämä tarkoitti erään opettajan kohdalla vielä toimivimpien työskentelytapojen löytämistä ja omien rutiinien luomista. Eräs toinen opettaja mainitsi yhdeksi tavoitteekseen sen, että pystyisi jossain vaiheessa työskentelemään täysin koira-avusteisesti läpi koko työviikon.

Suurin osa opettajista ei maininnut haastatteluissa mitään yksittäisiä laaja-alaisia tai oppiainekohtaisia tavoitteita opetussuunnitelmasta, vaan he kokivat, että koira-avusteisen pedagogiikan pystyisi liittämään osaksi lähes mitä tahansa tavoitetta. Eniten mainintoja opetussuunnitelmaan viittaavista tavoitteista saivat koira-avusteisuuden avulla toteutettu toiminnallisuus sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot. Koira-avusteista pedagogiikka ei siis nähty osana jotain tiettyä tavoitetta, vaan opettajat kokivat koiran olevan enemmänkin väline, jonka kanssa tehtävä toiminta auttaisi opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa, kuten seuraava lainaus osoittaa:

oikeastaan ne tavoitteet tulee kyllä aineenopettajalta et ne on ne oppitunnin tavoitteet, joihin meidän pitää päästä ja Tessu on sit siinä apuna niin että jokainen pääsee siin työssä alkuun ja Tessu toimii just siinä kohtaa niinku pedagogisena apuvälineenä, jos näin voi sanoa että kaikki pääsee siihen työskentelytilaan. (O3)

Kaikki opettajista kertoivat arvioivansa koira-avusteista opetusta jollakin tasolla, osa systemaattisemmin ja jotkut hyvin silmämääräisesti. Osa opettajista kertoi arvioivansa koira-avusteista opetusta jatkuvasti havainnoimalla työskentelyä ja oppitunteja, joilla koira on läsnä. Muutama opettajista kertoi arvioivansa toimintaa kirjallisesti tekemällä lomakkeita ja kyselyitä koira-avusteisesta opetuksesta. Opettajat kertoivat kirjallisen arvioinnin olleen koira-avusteisen toiminnan alkupuolella aktiivisempaa. Muutama haastateltavista kertoi pyytävänsä palautetta ja arviointia kirjallisessa muodossa koira-avusteisesta pedagogiikasta myös muilta opettajilta, joiden oppilaat saivat koira-avusteista opetusta.

Osa opettajista mainitsi, että koira-avusteinen opetus oli kirjattu myös joidenkin oppilaiden henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS) yhdeksi tukimuodoksi, joilla pyritään pääsemään oppilaalle määriteltyihin yksilöllisiin tavoitteisiin ja sisältöihin. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan kirjattujen tukimuotojen ja toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti (Opetushallitus 2014).

Arviointi toimii myös opettajan oman työn reflektoinnin välineenä, ja arvioinnin avulla saatu tieto ja palaute auttaa opettajia työstämään omaa opetustaan paremmin oppilaiden tarpeiden mukaiseksi (Opetushallitus 2014). Haastatteluissa opettajat kertoivat, että arvioinnin pohjalta he muokkasivat koira-avusteisia oppituntejaan ja niillä tehtäviä toimintoja vastaamaan paremmin oppilaiden ja kokonaisien ryhmien tarpeita. Mikäli opettaja havaitsi esimerkiksi jonkun oppilaan selkeästi hyötyvän koira-avusteisesta pedagogiikasta, pyrkivät he hyödyntämään kyseistä työskentelymuotoa enemmän juuri tämän oppilaan opettamisessa.

Opettajan perehtyneisyys koira-avusteiseen pedagogiikkaan

Haastatteluissa opettajat toivat esille omaa perehtyneisyyttään koira-avusteisesta pedagogiikasta useiden eri teemojen kohdalla. Opettajat kertoivat esimerkiksi sekä omista että koiran suorittamista koulutuksista, tutkimuskirjallisuuteen ja ohjeistuksiin perehtymisestä, omasta harrastuneisuudesta eläinten parissa sekä koira-avusteista opetusta hyödyntävien kollegoiden kanssa yhteydessä olemisesta. Kukaan haastateltavista ei aloittanut koira-avusteista opetusta täysin tyhjästä, vaan jokainen on perehtynyt aiheeseen syvemmin ennen toiminnan säännöllistä toteuttamista. Tämän vuoksi luokittelemme opettajan perehtyneisyyden koira-avusteiseen opetukseen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuutteen tuloksissa.

Jokaisen opettajan opetuksessa hyödyntämä koira oli soveltuvuuskoetestattu. Opettajat kokevat koirien soveltuvuuskoetestaamisen tärkeäksi ja hyödylliseksi, ja osa opettajista koki soveltuvuuskokeen suorittamisen eräänlaiseksi meriitiksi, mikä antaisi heille pätevyyden käyttää kyseistä pedagogista työvälinettä. Haastatteluissa useimmat opettajista nostivat esiin huolen, että mikäli luokkahuoneeseen vietäisiin soveltuvuustestaamaton koira ja jotain ikävää tapahtuisi, joutuisivat kaikki luopumaan koira-avusteisen pedagogiikan käyttämisestä. Osa opettajista kertoi haastatteluissa kokevansa olevan vastuussa koira-avusteisesta opetuksesta genrenä, minkä vuoksi on tärkeää kouluttautua ja varmistaa, että menetelmään käytettävä koira on soveltuva. Myös opetushallitus painottaa julkaisemassaan ohjeistuksessaan (2020), että koira-avusteisessa opetuksessa hyödynnettävän koiran tulee olla soveltuvuuskoetestattu.

Kaikki opettajista kertoivat tutustuneensa koira-avusteista pedagogiikkaa koskeviin tutkimukseen ja kirjallisuuteen vähintäänkin koira-avusteiseen opetukseen liittyvien koulutuksien kautta. Osa opettajista kertoi lukevansa uusia aiheeseen liittyviä tutkimuksia aktiivisesti, ja seuraavansa kyseiseen toimintaan liittyviä seminaareja ja tapahtumia. Jotkut opettajista olivat myös suorittaneet muitakin eläinavusteisuuden tai eläinten parissa toimimiseen liittyviä koulutuksia. Suurimmalla osalla haastateltavista oli myös eläimiin liittyviä harrastuksia, jotka tukivat koira-avusteisen pedagogiikan käyttöä. Kaikilla opettajista oli kokemuksia koirien kanssa toimimisesta, esimerkiksi oman lemmikin kautta, jo ennen toiminnan aloittamista.

Monet haastateltavista myös mainitsivat liittyneensä sosiaalisessa mediassa koira-avusteista opetusta koskeviin keskustelufoorumeihin. Opettajat kokivat saavansa sosiaalisen median kautta koira-avusteisuuden vertaistukea ja apua mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Sosiaalinen media mainittiin myös tärkeäksi alustaksi koira-avusteiseen opetukseen liittyvien ideoiden ja materiaalien vaihtamiseen. Myös Mäkelän (2021) haastattelemat opettajat kertoivat koira-avusteisen pedagogiikan laajentaneen heidän ammatillista verkostoitumistaan. Hänen tutkimustulostensa mukaan opettajat

verkostoituivat sekä koira-avusteista pedagogiikkaa käyttävien opettajien että koira-avusteisuutta hyödyntävien muiden ammattilaisten kanssa.

Monet opettajista toimivat jollain tasolla koira-avusteisen pedagogiikan alan kehittymisen puolesta. Osa toimi aktiivisesti esimerkiksi joissakin järjestöissä, jotka veivät eteenpäin tietoutta koira-avusteisesta opetuksesta. Osa opettajista kertoi olleensa mukana työstämässä tai kommentoimassa opetushallituksen julkaisemia ohjeistuksia koira-avusteiseen opetukseen liittyen. Monet opettajista mainitsivat myös jakaneensa omaa tietouttaan esimerkiksi kyseisestä työskentelymuodosta kiinnostuneille kollegoille. Koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntävien opettajien innostus alan kehittymisen tukemisessa on nähtävissä Mäkelänkin (2021) tutkimustuloksissa. Useat hänen haastattelemistaan opettajista saivat kutsuja erilaisiin tilaisuuksiin esittelemään alaa tarkemmin.

8 POHDINTA

Tutkielmamme tavoitteena oli tarkastella, miten koira-avusteisella pedagogiikalla tuetaan erilaisia oppijoita sekä kuinka suunnitelmallista ja tavoitteellista koira-avusteisen pedagogiikan toteutus on erityisopetuksessa. Tutkielmamme kautta saimme arvokasta tietoa koira-avusteisen opetuksen suunnitelmallisuudesta ja tavoitteellisuudesta, mikä lisää yleisesti tietoutta koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisesta. Tulostemme avulla tuomme näkyviksi toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden, jolloin saamme konkreettisia perusteita koira-avusteisuuden hyödyntämisen lisäämiseen. Tulokset antavat myös pohjatietoa aiheesta kiinnostuneille koira-avusteisen opetuksen aloittamiseen.

8.1 Johtopäätökset

Haastatteluiden perusteella voimme todeta, että jokainen opettajista käytti koira-avusteista pedagogiikkaa tarkoituksenmukaisesti ja suunnitelmallisesti. Jokaisella opettajalla oli vahva näkemys siitä, mitä hyötyjä koira-avusteisella pedagogiikalla saavutetaan ja millaisiin tuen tarpeisiin se vastaa. Kaikki haastateltavat olivat perehtyneet ja kouluttautuneet koira-avusteisen opetuksen hyödyntämiseen ennen toiminnan säännöllistä aloittamista. Opettajat käyttivät koira-avusteista pedagogiikka joustavasti omassa työssään, ja muokkasivat koira-avusteisen opetuksen käyttöä ryhmän ja oppilaiden tarpeiden mukaan arvioimalla työskentelyä. Tutkielmamme tulokset siis viittaavat siihen, että opettajat käyttävät koira-avusteista pedagogiikka onnistuneesti oppilaiden hyvinvoinnin tukemiseksi.

Opetushallituksen (2020) laatimien ohjeistuksien mukaan koira-avusteiselle pedagogiikalle tulee löytyä pedagogiset tai hyvinvointia tukevat perusteet. Ennen toiminnan aloittamista koira tulisi soveltuvuustestata ja kouluyhteisöä pitäisi tiedottaa

toiminnasta. Lisäksi opettajien on huomioitava terveydelliset ja kulttuuriset seikat koira-avusteisen toiminnan aloittamisessa. (Opetushallitus 2020.) Tulostemme valossa voidaan todeta, että nämä ohjeistukset toteutuivat kouluissa ja erityisopettajien työkuvassa hyvin. Opettajat toteuttivat ohjeistuksia oman toimintansa kautta ennen koira-avusteista työskentelyä, sen aikana ja työskentelyn jälkeen. Konkreettisimmin ohjeisiin perehtyminen ja niiden toteuttaminen näkyi opettajien laajoissa ennakkovalmisteluissa enne koira-avusteisen pedagogiikan aloittamista.

Haastatteluissa eniten keskustelua herätti koiran positiivinen vaikutus tunne- tai käytöshäiriöisten oppilaiden kohdalla. Tämä teema nousi jatkuvasti esille ja opettajat kokivat koiran vaikutuksen erityisesti näihin oppilaisiin olevan valtava. Haastattelemamme opettajat hyödynsivät koira-avusteista hyvin samankaltaisissa tilanteissa ja käyttivät melko samankaltaisia työtapoja. Tämä viittaa osaltaan siihen, että toiminnalla on selkeä käyttötarkoitus ja siitä saatavat hyödyt. Toki opettajan työkuvasta ja oppilaista riippuen koira-avusteista hyödynnettiin juuri kyseiseen ryhmään sopivalla tavalla, mutta yleisellä tasolla haastatteluissa toistuivat samat käyttötarkoitukset ja toimintamallit.

Koira-avusteisen pedagogiikan arvioinnissa oli melko paljon vaihtelevuutta, sillä osa opettajista toteutti kirjallista arviointia ja toiset taas eivät. Jotkut opettajista arvioivat toimintaa enemmän koiran jaksamisen kannalta, kuin tavoitteiden toteutumiseen nähden. Haastatteluissa nousi esiin myös se, kuinka opettajat arvioivat oppimistuloksia, ei niinkään toimintaa ja sen tehokkuutta. Toisaalta taas moni opettajista koki, että koira-avusteisella työskentelyllä saavutetaan asetetut tavoitteet paremmin. Muutamat haastateltavista kertoivat koira-avusteisen pedagogiikan olevan osa joidenkin oppilaiden henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS), johon toiminta on kirjattu yhtenä tukimuotona. Varsinkin tällöin toiminnan tehokkuutta tulisi arvioida, sillä käytettyjen tukitoimien vaikutuksesta tai riittämättömyydestä tulee olla riittävästi näyttöä. Jotta toimintaa voidaan mukauttaa vastaamaan oppilaiden tarpeita, tulisi sitä arvioida ja kehitystä tarkkailla.

Lähes jokainen opettajista toi haastatteluissa esille huolen soveltuvuustestaamattomista koulukoiraista. Haastateltavat kokivat lisäkoulutukset ja koiran soveltuvuuskokeen tärkeiksi toiminnan jatkumisen, turvaamisen ja kasvamisen kannalta. Tällä hetkellä kouluissa koiran soveltuvuuskokeesta ovat käytössä vain ohjeistukset, eivät velvoitteet. Lisäksi kaupunkien välillä on eroja siinä, miten nämä ohjeistukset on otettu käyttöön. Toiset kaupungit vaativat koulukoiraan olevan soveltuvuuskoetettu ja toiset taas eivät. Yhtenäisempi linja aiheeseen liittyvissä lisäkoulutuksissa ja soveltuvuuskokeissa mahdollistaisi järjestäytyneemmän toiminnan. Jotkut opettajista myös kokivat, ettei koira-avusteiseen opetukseen liittyvä koulutus välttämättä tavoittanut sitä, mitä koira luokassa tekee. Näiden opettajien mukaan koulutuksissa painotettiin enemmän koiran aktiivisuutta ja erilaisten tehtävien tekemistä, kun he itse taas antoivat koiran lähinnä olla läsnä luokkatilanteissa. Tällä hetkellä lisäkoulutusta opettajille ja soveltuvuuskokeita koirille tarjoaa useampi taho. Koulutukset ovat kestoaltaan ja sisällöltään hieman vaihtelevia, joten yhtenäisemmän koulutustarjonnan luominen ja kehittäminen saattaisi vielä lisätä työskentelyn tavoitteellisuutta.

Koira-avusteisen pedagogiikan tulisi olla suunnitelmallista ja tavoitteellista (Gee ym. 2015) sekä opetussuunnitelman mukaista ja oppilaiden oppimistuloksia kehittävää toimintaa (Suomen Terapiakoirakoulu 2018). Haastatteluidemme perusteella nämä työskentelyä ohjaavat suuntaviivat toteutuvat erityisopetuksen kontekstissa hyvin. Tulostemme valossa voidaan todeta, että suunnitelmallista ja tavoitteellista koira-avusteista pedagogiikkaa voidaan käyttää monipuolisena tukimuotona. Tarkoituksenmukaisesti toteutettu koira-avusteinen opetus tukee varsinkin erityisoppilaiden motivaatiota sekä sosioemotionaalisten taitojen kehittymistä. Osa haastattelemistamme opettajista ei suunnitellut oppituntejaan kovin tarkasti, mutta tämä ei ollut mitenkään riippuvaista koirasta. Opettajat kokivat, että omassa työnkuvassaan tarkat suunnitelmat eivät yleensä pidä. Koira-avusteista opetusta tulisi suunnitella ja arvioida samoin kuin muutakin koulussa tapahtuvaa toimintaa. Tämä vahvistaisi toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja saattaisi mahdollistaa vielä tehokkaamman oppilaiden tukemisen. Kokonaisuudessaan

koira-avusteisen opetuksen käyttö vaikutti kuitenkin haastatteluidemme perusteella hyvin ennakkoon mietityltä ja yksilöllisten tarpeiden mukaan sovelletulta toiminnalta.

Tutkielmamme tuottaa uutta tietoa koira-avusteisen pedagogiikan suunnitelmallisuudesta ja tavoitteellisuudesta erityisopetuksessa. Tästä näkökulmasta aiheesta ei ole tehty aikaisempaa tutkimusta, minkä vuoksi tutkielmamme ei myöskään ohjaa mikään taustateoria. Tulevaisuudessa, kun koira-avusteista pedagogiikkaa ja sen ilmenemistä tutkitaan lisää voi mahdollisesti muodostua tieteellinen teoria.

8.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisen tutkimuksen keskeinen osa on sen luotettavuuden arviointi (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009). Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa täysin yksiselitteisiä ohjeita, sillä laadullisessa tutkimuksen luotettavuudessa yksi suurimmista avaintekijöistä on tutkija itse. Tutkijan tulee osata tarkkailla tutkimuksen luotettavuutta kokonaisuutena koko prosessin ajan. (Eskola & Suoranta 1998.)

Tutkimuksen uskottavuuteen vaikuttavana tekijänä pidetään hyvän tieteellisen käytännön noudattamista, johon lukeutuvat muun muassa rehellisyys, tarkkuus, huolellisuus, pyrkimys avoimuuteen sekä kunnioitus muita aihetta tutkivia kohtaan (Tuomi & Sarajärvi 2018). Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa selostamalla tutkimuksen toteuttaminen mahdollisimman tarkasti. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki tutkimuksen vaiheet aineiston tuottamisesta analyysiin ja tulosten tulkintaan tulisi kuvailla mahdollisimman yksityiskohtaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Edellä mainitut kriteerit ovat ohjanneet koko tutkimusprosessimme etenemistä. Olemme pyrkineet avaamaan mahdollisimman tarkasti ja huolellisesti tutkielmamme eri vaiheet, jotta lukija pystyy muodostamaan selkeästi oman käsityksensä tutkielman luotettavuudesta.

Haastattelumenetelmällä toteutetun tutkimuksen aineiston luotettavuuteen vaikuttavat monet tekijät. Yksi suurimmista tekijöistä on haastatteluaineiston laatu, johon voidaan vaikuttaa etukäteen suunnitellulla hyvällä haastattelurungolla, sekä varmistamalla haastatteluun käytettävien teknisten välineiden toimivuus. Haastatteluaineiston laatua parantaa myös haastattelujen jälkeen lyhyellä aikavälillä tehdyt litteroinnit. (Hirsjärvi & Hurme 2015.) Suunnittelimme ennen haastattelujen suorittamista haastattelurungon huolellisesti etukäteen. Kaikkien opettajien haastatteluissa etenimme samojen pääteemojen kautta, ja kysyimme tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä teemoihin liittyen. Toteuttamiemme haastattelujen äänitteet ja videoinnit olivat selkeitä ääneltään ja laadultaan, ja pyrimme litteroimaan haastattelut lyhyellä aikavälillä haastattelun toteuttamisen jälkeen. Litteroinneissa olemme noudattaneet yhtenäistä ja selkeää linjaa kaikkien haastattelujen kohdalla.

Alkuperäisaineiston ja tutkimustulosten välinen yhteys tulee olla mahdollista todistaa, ja tutkimuksen luotettavuutta voidaankin lisätä käyttämällä alkuperäisaineistosta otettuja lainauksia. Tutkijoiden tulee huomioida lainauksia käyttäessään, että lainauksesta ei voi tunnistaa tutkimushenkilöä. (Elo & Kyngäs 2008.) Olemme tutkielmassamme pyrkineet hyödyntämään suoria lainauksia alkuperäisaineistosta, ja näin tarjoamaan lukijalle mahdollisuuden tulkita aineiston ja tutkimustulosten välistä yhteyttä. Lainauksia hyödyntäessä olemme kiinnittäneet huomiota siihen, ettei lainaus paljasta tutkimushenkilöstä mitään mistä hänet voisi tunnistaa, jottei tutkittavien anonymiteetti vaarantuisi.

Tutkielmamme toteutettiin tutkijatriangulaationa. Tutkimustriangulaatiosta puhutaan, kun samaa ilmiötä tutkii useampi kuin yksi tutkija. Tutkijatriangulaatiossa tulkinta ei perustu vain yhden tutkimusta tekevän henkilön analyysiin ja havaintoihin, vaan aineistoa on ollut keräämässä ja analysoimassa kaksi tutkijaa. Tutkijat ovat voineet vertailla ja keskustella havainnoistaan keskenään, joista osa olisi voinut jäädä tekemättä ilman toisen

panosta tutkimukseen. (Eskola & Suoranta 1998.) Esimerkiksi haastattelutilanteissa molempien tutkijoiden läsnäolo on voinut vaikuttaa mahdollisten virhetulkintojen minimoimiseen.

Tutkielmaamme osallistui pelkästään sellaisia opettajia, jotka olivat suorittaneet koira-avusteista pedagogiikkaa koskevan koulutuksen, ja joiden opetuksessa hyödyntämä koira oli soveltuvuuskoetestattu. Tutkimustuloksemme koiran hyödyntämisestä sekä sen tavoitteellisuudesta ja suunnitelmallisuudesta voisivat olla erilaisia, mikäli tutkimusjoukossa olisi ollut myös sellaisia henkilöitä, jotka eivät olleet käyneet koira-avusteisuuden liittyvää koulutusta. Koiran soveltuvuuskokeen suorittaminen on tällä hetkellä kouluissa vain suositus eikä velvoitus, minkä vuoksi kouluissa edelleen toimii koulukoiria, joita ei ole testattu koira-avusteiseen opetukseen soveltuviksi. Tutkielmamme tulokset eivät siis ole yleistettävissä kaikkia koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntäviin opettajiin.

Tutkielmamme luotettavuutta voi heikentää se, ettemme pysty tarkemmin kuvailemaan haastateltavien työtehtäviä, koulutuksia, harrastuksia tai muitakaan tietoja eettisyyden vuoksi. Lukija saattaisi muodostaa tutkittavista henkilöistä ja koko tutkimusjoukosta erilaisen näkökulman, jos saisi tarkempia tietoja ja kuvauksia tutkimushenkilöistä. Koira-avusteinen pedagogiikka on kuitenkin Suomessa vielä hyvin pieni ja vähän käytetty työskentelymuoto, minkä vuoksi tutkimushenkilöiden tietojen tarkempi kuvailu voisi heikentää tutkittavien anonyymiteettiä merkittävästi.

8.3 Tutkimukseen liittyvät eettiset lähtökohdat

Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa tärkeimpinä eettisinä periaatteina mainitaan informointiin perustuva suostumus, luottamuksellisuus, yksityisyys ja seuraukset (Hirsjärvi & Hurme 2015). Tutkimukseen osallistuville henkilöille pitää antaa riittävästi

informaatiota tutkimuksen tavoitteista ja luonteesta, sekä korostaa osallistumisen vapaaehtoisuutta (Eskola & Suoranta 1998). Jokainen haastateltava antoi sekä kirjallisen että suullisen suostumuksensa tutkielmaan osallistumisesta ja henkilötietojen käsittelystä. Kirjalliset suostumukset keräsimme Webropol-lomakkeella, jonka lähetimme jokaiselle haastateltavalle sähköpostitse. Haastatteluiden alussa kysyimme vielä jokaiselta tutkittavalta, haluaako hän osallistua tutkielmaan ja antaaako hän luvan henkilötietojen käsittelyyn.

Haastateltavat osallistuivat tutkielmaamme täysin vapaaehtoisesti. Haastateltaville kerrottiin etukäteen, millainen tutkielma on, mitkä ovat sen tavoitteet sekä mihin tarkoitukseen tutkielmamme toteutetaan. Ennen varsinaisten haastatteluiden toteutumista haastateltaville lähetettiin tutkimustiedote, jossa on tarkasti kuvattu tutkielman luonne ja sen eteneminen. Tutkimustiedotteessa kerrotaan myös, kuinka haastateltavan tietoja käsitellään, ja ketkä pääsevät aineiston näkemään. Tutkimustiedotteessa painotetaan tutkielmaan osallistumisen vapaaehtoisuutta, ja sitä, että tutkimuksesta voi perääntyä missä vaiheessa tahansa. Tutkittaville tarjottiin myös mahdollisuuksia kysyä lisää tutkielmastamme, ja haastatteluiden alussa haastateltaville selvennettiin, että kaikkiin kysymyksiin ei ole pakko vastata. Haastatteluiden alussa tutkittavilta kysyttiin lupa haastattelun nauhoittamiseen. Tutkittaville kerrottiin, että haastatteluiden nauhoitukset ja tallenteet tulevat vain tutkijoiden käyttöön myöhempää litterointia varten.

Eettisesti hyväksyttävä ja luotettava tutkimus on toteutettu noudattaen hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkijoiden on noudatettava rehellisyyttä, tarkkuutta ja yleistä huolellisuutta koko tutkimuksen ajan ja kunnioitettava muiden tutkijoiden tekemää työtä merkitsemällä lähdeviitteet asianmukaisella tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Olemme pyrkineet kuvaamaan tutkimustuloksemme mahdollisimman avoimesti ja selkeästi. Lähteiden käytössä olemme noudattaneet huolellisuutta ja merkinneet kaikki käyttämämme lähteet sekä tekstiin että tutkielman lopusta löytyvään lähdeluetteloon. Olemme noudattaneet läpi tutkielmamme tutkijaa ohjaavia yleisiä eettisiä periaatteita,

joita ovat muun muassa tutkittavien itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen sekä tutkittaville koituvan haitan ja vahingon välttäminen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019).

Tutkittavien suojaan vedoten tutkimustietoja ei tule luovuttaa ulkopuolisille tai käyttää mihinkään muuhun kuin luvattuun tarkoitukseen. Tutkimustietojen on siis oltava täysin luottamuksellisia. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tutkielmamme äänitteitä, litteraatteja, haastatteluiden muistiinpanoja ja nimitietoja ei käsittele kukaan muu, kuin tutkimuksen tekijät. Kyseiset tiedot ja tallenteet säilytetään tutkijoiden salasanalla varustetulla henkilökohtaisilla tietokoneilla. Nauhoitetut haastattelut myös hävitetään asianmukaisesti ja välittömästi pro gradu -tutkielman hyväksymisen jälkeen. Mikäli tutkittava ei ole antanut lupaa identiteettinsä paljastamiseen, on tutkittavien jäätävä tutkimuksessa täysin nimettömäksi (Tuomi & Sarajärvi 2018). Eettisyyteen nojaten, lupasimme tutkimustiedotteessa tutkittaville täyden anonymiteetin säilymisen läpi tutkielman. Litteroiduissa haastatteluissa olemme käyttäneet haastateltavista koodeja ”Opettaja1”, ”Opettaja2”, ”Opettaja3” ja niin edelleen sekä muuttaneet koirien nimet. Anonymisoimme myös opettajien haastattelupuheessa esiintyvät paikkojen, oppilaitosten ja henkilöiden nimet, lukuun ottamatta mainintoja yleisesti alalla tunnetuista henkilöistä. Emme kerro tutkielmassamme opettajien alueellista sijaintia tai kuvaile yksittäisen opettajan työnkuvaa tai opettamaa luokka-astetta. Näillä valinnoilla olemme pyrkineet suojaamaan haastateltavien yksityisyyttä ja minimoimaan tunnistettavuutta.

8.4 Jatkotutkimusideat

Koira-avusteisen pedagogiikan suosion kasvaessa Suomessa on tärkeää, että aiheesta toteutetaan lisää kotimaisia tutkimuksia. Tällä hetkellä tutkimuksia koira-avusteisuudesta koulukontekstissa on tehty lähinnä opinnäytetasolla, minkä vuoksi tarvitsemme jatkossa

yhä enemmän laadukkaita tutkimuksia kyseisestä aiheesta. Suurin osa tähän mennessä tehdyistä tutkimuksista on toteutettu lyhyellä aikavälillä ja pienellä otoskoolla, minkä vuoksi pitkittäistutkimuksille olisi yhä enemmän tarvetta. Pidemmällä aikavälillä ja laajemmalla otoksella toteutetut tutkimukset tarjoaisivat luotettavampaa tietoa toiminnan vaikutuksista. Lisäksi suurin osa tähän mennessä julkaistuista tutkimuksista sijoittuu pääasiassa alakoulukontekstiin, minkä vuoksi olisi mielenkiintoista saada tutkimuksia myös yläkoulun puolelta, sekä toisen ja kolmannen asteen koulutuksista.

Tutkielmamme rinnalla myös aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että erityisesti tuen tarpeessa olevat oppilaat hyötyvät koira-avusteisesta pedagogiikasta. Tämän vuoksi olisi tärkeää saada pitkittäistutkimusta myös erityispedagogiikan kontekstiin sijoittuvasta koira-avusteisesta opetuksesta. Tutkielmassamme erityisesti esille nousi koiran vaikutus sellaisiin oppilaisiin, joilla oli joitakin vaikeuksia tai häiriöitä tunne-elämän puolella. Kyseiseen aiheeseen liittyvät tutkimukset ovat pääasiassa ulkomaisia, minkä vuoksi aiheetta olisi tärkeää tutkia myös enemmän Suomessa.

Tutkielmassamme haastateltavat nostivat koira-avusteisen pedagogiikan merkityksen myös oman työn tukemisen ja työn vaihtelevuuden näkökulmasta. Aiheetta voisi tutkia lisää myös opettajien oman työhyvinvoinnin ja työn mielekkyyden näkökulmasta. Tutkielmassamme opettajat myös kokivat koko työyhteisön hyötyvän koirasta, ja muutamat opettajista myös mainitsivat, että muutkin koulun henkilökunnasta hyödyntävät koira. Koiran vaikutuksia voisi siis tutkia myös koko työyhteisön näkökulmasta.

Kuten aiemmin mainitsimme, Suomessa lisäkoulutuksia aiheesta antavat useat eri tahot. Koulutusten sisältöjen ja keston vaikutusta koira-avusteisen opetuksen toteuttamiseen ei ole tutkittu. Jotta koulutuksia voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin opettajien tarpeisiin, tarvittaisiin tutkimusta siitä, miten tämänhetkiset lisäkoulutukset eroavat toisistaan. Opettajien näkemykset koulutusten hyödyistä ja kehittämismahdollisuuksista

olisivat ensiarvoisen tärkeitä koulutusten kehittämisen kannalta. Lisäksi koulutuksiin liittyen voisi tutkia myös sellaisia opettajia, jotka hyödyntävät koira-avusteista opetusta säännöllisesti työssään, mutta eivät ole suorittaneet aiheeseen liittyviä koulutuksia.

LÄHDELUETTELO

- Ahonen, L. 2013. Koirat kasvun ja kehityksen tukena koulussa. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.) Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Hesinki: Solution Models House, 184-194.
- Albuquerque, N., Guo, K., Wilkinson, A., Savalli, C., Otta, E. & Mills, D. 2016. Dogs recognize dog and human emotions. *Biology letters* 12 (1), 20150883.
- Anderson, K. L. & Olson, M. R. 2006. The value of a dog in classroom of children with severe emotional disorders. *Anthrozoös* 19 (1), 35-49
- Anderson, K. L. 2007. Who Let the Dog in? How to Incorporate a Dog into a Self-Contained Classroom. *TEACHING Exceptional Children Plus* 4 (1), 2-17.
- Becker, J. L., Rogers, E. C. & Burrows, B. 2017. Animal-assisted social skills training for children with autism spectrum disorders. *Anthrozoös* 30 (2), 307-326.
- Beetz, A. 2017. Theories and possible processes of action in animal assisted interventions. *Applied Developmental Science* 21 (2), 139-149.
- Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H. & Kotrschal, K. 2012. Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in psychology* 3, 234.
- Brelsford, V., Meints, K., Gee, N.R. & Pfeffer, K. 2017. Animal-Assisted Interventions in the Classroom - A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 14 (669).
- Daly, B. & Suggs, S. 2010. Teachers' Experiences with Humane Education and Animal in the Elementary Classroom: Implications for Empathy Development. *Journal of Moral Education* 39 (1), 101-112.

- Daughhetee, C., Stalls, L. & Spencer, M. E. 2006. Enhancing Secondary School Counseling with a Therapeutic Dog. *Alabama Counseling Association Journal* 32 (1), 47-55.
- Dimolareva, M. & Dunn, T. J. 2021. Animal-Assisted interventions for school-aged children with autism spectrum disorder: a meta-analysis. *Journal of Autism and Developmental Disorders* 51 (7), 2436-2449.
- Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing* 62 (1), 107-115.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino: Tampere 1998.
- Fine, A.H., Tedeschi, P. & Elvove, E. 2015. Forward Thinking: The Evolving Field of Human - Animal Interactions. Teoksessa A.H. Fine (ed.) *Handbook on animal-assisted therapy: foundations and guidelines for animal-assisted interventions*. Amsterdam: Elsevier/Academic Press, 21-34.
- Friesen, L. 2009. Exploring Animal-Assisted Programs with Children in School and Therapeutic Contexts. *Early Childhood Education Journal* 37, 261-267.
- Funahashi, A., Gruebler, A., Aoki, T., Kadone, H. & Suzuki, K. 2014. Brief report: the smiles of a child with autism spectrum disorder during an animal-assisted activity may facilitate social positive behaviors—quantitative analysis with smile-detecting interface. *Journal of autism and developmental disorders* 44 (3), 685-693.
- Gee, N. R., Crist, E. N. & Carr, D. N. 2010. Preschool Children Require Fewer Instructional Prompts to Perform a Memory Task in the Presence of a Dog. *Anthrozoos* 23 (2), 173-184.
- Gee, N. R., Fine, A. H. & Schuck, S. 2015. Animals in Educational Settings: Research and Practice. Teoksessa A.H. Fine (ed.) *Handbook on animal-assisted therapy: foundations and guidelines for animal-assisted interventions*. Amsterdam: Elsevier/Academic Press, 195-210.
- Gee, N. R., Harris, S. L. & Johnson, K. L. 2007. The role of therapy dogs in speed and accuracy to complete motor skills tasks for preschool children. *Anthrozoös* 20 (4), 375-386.

- Gee, N. R., Sherlock, T. R., Bennett, E. A. & Harris, S. L. 2009. Preschoolers' adherence to instructions as a function of presence of a dog and motor skills task. *Anthrozoös* 22 (3), 267-276.
- Haapasaari, M. & Ikäheimo, K. 2013. Suomen Karva-Kaverit ry – Finlands Lurviga Kompisar rf. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.) Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House, 57-63.
- Handlin, L. 2010. Human-Human and Human-Animal Interaction – Some Common Physiological and Psychological Effects. Sweden: Skara.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Huhtinen, A-M. & Tuominen, J. 2020. Fenomenologia. Ihmisten kokemukset tutkimuksen kohteena. Teoksessa P. Juuti & A. Puusa (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus.
- Ikäheimo, K. 2020. Uusi luokittelu eläinavusteiseen työskentelyyn ja ripaus eläinavusteisuuden teoriaa. Teoksessa K. Ikäheimo & T. Järvi (toim.) Koira koulutyössä. Toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta. Helsinki: Books on Demand, 83-100.
- Intermountain Therapy Animals, ITA. 2022. R.E.A.D. Team Steps. <https://therapyanimals.org/read-team-steps/> [luettu 4.4.2022]
- Juríčková, V., Bozděchová, A., Machová, K. & Vadroňová, M. 2020. Effect of animal assisted education with a dog within children with ADHD in the classroom: a case study. *Child and Adolescent Social Work Journal* 37 (6), 677-684.
- Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Johdanto. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa P. Juuti & A. Puusa (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus.
- Järvi, T. 2020. Kokemuksia ja käytäntöjä koulukoiran työstä oppilaiden apuna ja tukena. Mitä, miten, miksi ja milloin? Teoksessa K. Ikäheimo & T. Järvi (toim.) Koira

koulutyössä. Toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta. Helsinki: Books on Demand, 15-79.

Kaufmann, M., Beetz, A., Kinoshita, M. & Ross, S. 2015. Enhancing Special Education Environments with Animal-Assisted Interventions at Green Chimneys: Opportunities and Practical Considerations. Teoksessa A.H. Fine (ed.) Handbook on animal-assisted therapy: foundations and guidelines for animal-assisted interventions. Amsterdam: Elsevier/Academic Press, 211-224.

Kirnan, J., Shah, S. & Lauletta, C. 2020. A dog-assisted reading programme's unanticipated impact in a special education classroom. Educational Review 72 (2), 196-219.

Kirnan, J., Siminerio, S. & Wong, Z. 2016. The impact of a therapy dog program on children's reading skills and attitudes toward reading. Early Childhood Education Journal 44 (6), 637-651.

Kittilä, L., Kiiski-Mäki, H. & Ikäheimo, K. 2013. Luetaan koiralle. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.) Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House, 230-236.

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/kasvatus-ja-kuntoutustyoy/>. [Luettu 6.12.2021]

Kotrschal, K. & Ortbauer, B. 2003. Behavioral effects of the presence of a dog in a classroom. Anthrozoös 16 (2), 147-149.

Kruger, K. & Serpell, S. 2006. Animal-Assisted Interventions in Mental Health: Definitions and Theoretical Foundations. Teoksessa Fine A. Handbook on Animal-Assisted Therapy: Theoretical Foundations and Guidelines for Practice. Vol 2nd ed. Amsterdam: Academic Press; 2006

Kuckartz, U. 2014. Qualitative text analysis: a guide to methods, practice & using software. London: SAGE.

- Kuorelahti, M. & Lappalainen, K. 2017. Sosioemotionaalisten taitojen arviointi, tukeminen ja ohjaus. Teoksessa M. Kuorelahti (toim.) Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena. Jyväskylä: PS-Kustannus, luku 5.
- Laine, T. 2018. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS Kustannus
- Latvala-Sillman, P. 2018. Työparina koira: koira sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan työssä. Sanasilta Oy.
- Mäkelä, L. 2021. Opettajien kokemuksia työn tuunaamisesta koira-avusteisen pedagogiikan avulla: Tarkastelussa työn vaatimukset, työn voimavarat ja hyvinvointi työssä. Aikuiskasvatus 41 (3), 222-235.
- O'Haire, M. E. 2013. Animal-Assisted Interventions for Autism Spectrum Disorder: A Systematic Literature Review. Journal of Autism and Developmental Disorders 43 (7), 1607-1622.
- O'Haire, M. E., McKenzie, S., Beck, A. & Slaughter, V. 2013. Social Behaviors Increase in Children with Autism in the Presence of Animals Compared to Toys. PLoS ONE 8(2)
- Odendaal, J. S. 2000. Animal-assisted therapy - magic or medicine? Journal of psychosomatic research 49 (4), 275-280.
- O'Haire, M. E., McKenzie, S. J., McCune, S. & Slaughter, V. 2014. Effects of classroom animal-assisted activities on social functioning in children with autism spectrum disorder. The journal of alternative and complementary medicine 20 (3), 162-168.
- Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf [luettu 6.12.2021]

- Opetushallitus. 2020. Koirat koulussa – koira-avusteisen toiminnan ohjeistus oppilaitoksille. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/koirat-koulussa-koira-avusteisen-toiminnan-ohjeistus-oppilaitoksille> [Luettu 6.12.2021]
- Perusopetuslaki 628/1998, Finlex - Suomen ajantasainen lainsäädäntö. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628> [luettu 12.4.2022]
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV – Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf> [luettu 3.4.2022]
- Schuck, S. E., Johnson, H. L., Abdullah, M. M., Stehli, A., Fine, A. H. & Lakes, K. D. 2018. The role of animal assisted intervention on improving self-esteem in children with attention deficit/hyperactivity disorder. *Frontiers in pediatrics* 6, 1-9.
- Sorin, R., Brooks, T. & Lloyd, J. 2015. The impact of the Classroom Canines program on children's reading, social and emotional skills and motivation to attend school. *The International Journal of Literacies* 22, 23-35.
- Stevenson, K., Jarred, S., Hinchcliffe, V. & Roberts, K. 2015. Can a dog be used as a motivator to develop social interaction and engagement with teachers for students with autism? *Support for Learning* 30 (4), 341-363.
- Suomen Karva-Kaverit. 2020. <https://suomenkarvakaverit.fi/> [luettu 6.12.2021]
- Suomen Kennelliitto. 2022. Lukukoirat. <https://www.kennelliitto.fi/koirat/lukukoirat> [luettu 4.4.2022]
- Suomen Kennelliitto. 2022. Kaverikoirat. <https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat> [luettu 4.4.2022]
- Suomen Terapiakoirakoulu. 2018. Koira-avusteinen pedagogiikka/opetus (AAE). <http://suomenterapiakoirakoulu.com/koira-avusteinen-pedagogiikka/> [luettu 15.11.2021]
- Tainio, L. & Siponmaa, E. 2015. Lukukoira ei hauku. Koira, lapsilukija ja aikuiset lukemistapahtuman rakentajina. *Kasvatus* 46 (4), 364-378.

- Tienari, J., Vaara, E. & Meriläinen, S. Yhteisyyden rakentuminen haastattelussa teoksessa Ruusu vuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turcsán, B., Szánthó, F., Miklósi, Á. & Kubinyi, E. 2015. Fetching what the owner prefers? Dogs recognize disgust and happiness in human behaviour. *Animal cognition* 18 (1), 83-94.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019.
- Wohlfarth, R., Mutschler, B., Beetz, A., Kreuser, F. & Korsten-Reck, U. 2013. Dogs motivate obese children for physical activity: key elements of a motivational theory of animal-assisted interventions. *Frontiers in Psychology* 4, 796.
- Zents, C.E., Fisk, A.K. & Lauback, C.W. 2017. Paws for Intervention. Perceptions About the Use of Dogs in Schools. *Journal of Creativity in Mental Health* 12 (1), 82-98

LIITTEET

LIITE 1. Haastattelurunko

Koira-avusteisen pedagogiikan tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus erityisopetuksessa

Sonja-Riina Anttila & Anna-Emilia Kanninen, Itä-Suomen yliopisto

HAASTATTELURUNKO

Opettajan työnkuva

- koulutus
- työhistoria
- nykyinen ammatti
- omien työtehtävien kuvaus
- omat näkemykset koira-avusteisuudesta

Ohjeistukset & koulutukset

- koiran suorittamat soveltuvuustestit/koulutukset
- opettajan suorittamat (lisä)koulutukset
- opettajan perehtyneisyys aiheeseen
- ennakkovalmistelut toiminnan aloittamiselle
- muun kouluyhteisön tiedottaminen sekä lupien kysyminen

Koiran hyödyntäminen käytännössä

- oman koira-avusteisen työskentelyn historia/nykytilanne
- perusteet koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämiselle
- koiran "työnkuvan" läpikäyminen
- koira-avusteisen pedagogiikan hyödyt tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla
- mahdolliset haasteet

Tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus ja arviointi

- työskentelyn suunnittelu ja tavoitteet
- työskentelyn kytkeytyminen opetussuunnitelman tavoitteisiin
- työskentelyn arviointi
- tehokkuuden seuraaminen ja mahdolliset muutokset sen mukaan
- oppilailta, huoltajilta ja kollegoilta saatu palaute

LIITE 2. Haastattelukysymykset

Opettajan työnkuva

- Minkä ikäisten kanssa työskentelet?
- Toimitko laaja-alaisena erityisopettajana vai erityisluokanopettajana?
- Toteutatko työssäsi yhteisopettajuutta tai samanaikaisopettajuutta?
- Millaisessa ryhmässä työskentelet ja millaisia tuen tarpeita oppilaillasi on?
- Onko ryhmässä useampia aikuisia?
- Miten luonnehtisit koira-avusteista pedagogiikkaa?
- Miten olet päätenyt käyttämään koira-avusteisuutta?

Ohjeistukset & koulutukset

- Onko koirasi suorittanut koira-avusteista työskentelyä koskevan soveltuvuuskokeen?
- Oletko itse suorittanut koira-avusteista pedagogiikkaa koskevia koulutuksia?
  - o Jos kyllä → Oletko kokenut hyödylliseksi? Minkä takia päätit käydä koulutuksen/koulutukset?
  - o Jos ei → Miksi olet päätenyt tähän ratkaisuun? Koetko, että lisäkoulutukselle olisi tarvetta?
- Oletko perehtynyt koira-avusteista pedagogiikkaa koskeviin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen?
- Oletko perehtynyt koira-avusteisuutta koskeviin ohjeistuksiin (esim. OPH)?
  - o Jos kyllä → Koetko ne hyödyllisiksi?
- Onko koira-avusteisen opetuksen aloittaminen vaatinut joitakin ennakkovalmisteluja, mitä?
  - o Onko huoltajilta kysytty lupaa toiminnan aloittamiselle? Onko oppilaiden allergioita selvitetty? Onko koulu yhteisöä tiedotettu? Onko esimieheltä kysytty lupa?
- Oletko käsitellyt oppilaidesi kanssa sääntöjä, koskien koiran läsnäoloa luokassa?
  - o Onko käyty läpi esimerkiksi miten toimitaan, kun koira tulee luokkaan/on luokassa. Miten koira saa lähestyä? Milloin koira saa/ei saa lähestyä?

Koiran hyödyntäminen käytännössä

- Kuinka kauan olet hyödyntänyt koira-avusteista pedagogiikkaa osana opetustasi?
- Millaisissa ryhmissä/luokissa olet hyödyntänyt koira-avusteista opetusta?
- Kuinka usein koira on mukana luokassa?
- Onko koira luokassa aina tietyillä oppitunneilla?
  - o Jos kyllä → Miten nämä oppitunnit ovat valikoituneet koira-avusteiseen työskentelyyn?

- Miksi olet valinnut koira-avusteisuuden pedagogiseksi työvälineeksesi?
- Voisitko kertoa konkreettisia esimerkkejä siitä, kuinka hyödynnät koira pedagogisesti opetustilanteissa.
  - o Onko koira vain läsnä vai aktiivisesti osallisena joissakin tehtävissä? Oppilaiden ja koiran vuorovaikutus? Vaihteleeko koiran rooli tunneilla, miten?
- Millaista tukea koira-avusteinen pedagogiikka mielestäsi tarjoaa tehostetussa ja erityisessä tuessa oleville oppilaille?
  - o Eroaako koiran käyttö yleisopetuksen ja erityisopetuksen välillä, tuoko jotain enemmän tukea tarvitseville oppilaille?
- Millaisiin tuen tarpeisiin koira-avusteinen opetus mielestäsi vastaa/vaikuttaa eniten?
- Hyötyvätkö jotkut tietyt ryhmät/oppilaat koira-avusteisesta pedagogiikasta muita enemmän?
- Oletko kohdannut joitakin haasteita koira-avusteisen pedagogiikan käytössä?

Tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus ja arviointi

- Miten suunnittelet tunnit, joilla toteutetaan koira-avusteista pedagogiikkaa?
  - o Rakentuuko tunti koiran ympärille vai tuodaanko koira jo aiemmin suunnitellulle tunnille? Vaatiiko suunnittelu enemmän aikaa? Eroaako tunti suunnitelmallisesti muista tunneista kun koira ei ole mukana?
- Millainen rakenne koira-avusteisilla tunneilla on?
  - o Onko tuntien järjestys strukturoitu? Onko aina koiralle aktiviteetti vai onko "vapaampia" tunteja?
- Suunnitteletko tunnit aiempien kokemustesi perusteella, tutkimuksiin pohjautuen, vai sovellatko mahdollisimman erilaisia työtapoja?
- Mitä tavoitteita olet asettanut koira-avusteisen opetuksen käytölle?
- Mihin opetussuunnitelman tavoitteisiin (sekä laaja-alaiset että oppiainekohtaiset) koira-avusteinen opetus mielestäsi linkittyy?
- Saavutetaanko koira-avusteisuudella jotain sellaisia vaikutuksia, mitä ei muilla pedagogisilla työvälineillä saavutettaisi?
- Kuinka arvioit koira-avusteisuuden tehokkuutta?
- Pyritkö muuttamaan työskentelyä erilaiseksi, jos oppilaan tukeminen sitä vaatii?
- Oletko saanut palautetta koira-avusteisesta opetuksesta?
  - o Millaista palautetta? Keneltä palautetta on saatu? Oletko muuttanut toimintatapoja palautteen pohjalta?
- Onko jotain, mitä haluaisit vielä kertoa koira-avusteisuudesta? / Mikä olisi sinusta tärkeää vielä mainita?